

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Minimum

əməkhaqqında

15 faiz artım

gözlənilir

yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 26 sentyabr 2024-cü il Cümə axşamı № 174 (8547) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

"Türk Evi"ndə erməni söhbəti

İrəvanda panika: "Qafqaz divarı"nın açarları Türkiyəyə verildi

yazısı səh.5-də

Ermənistan Konstitusiyası

Məhkəməsi sülhə əngəl rolunda

yazısı səh.6-da

"Human Rights Watch"dan COP29 təhdidi

yazısı səh.3-də

Türk generallarının Bakıya səfərinin pərdəarxası

yazısı səh.8-də

Rusiyaya iş dalınca getmək istəyənlər oxusun

yazısı səh.3-də

ABŞ səfirliyində yeni mətbuat müşaviri

yazısı səh.9-da

Tələbə geyimi müzakirələri - qalmaqal bitmir

yazısı səh.10-da

Zelenskidən sensasion anons - müharibə bitir, yoxsa...

yazısı səh.11-də

Bu gün Londonda, saat 23:00-da... - gözlər "Qarabağ"da

yazısı səh.13-də

Bir universitetin 9 əməkdaşı deputat seçilib

yazısı səh.10-da

Gürcüstanın baş naziri Baydenlə görüşə buraxılmadı

yazısı səh.5-də

Hökumət 2025 planlarını açıqladı

yazısı səh.15-də

ABŞ-IN GİZLİ "ERMƏNİ KARTI" AÇILIR - SENSASİON PLANDA AZƏRBAYCAN...

Bakıdan Ermənistana xəbərdarlıq: "KTMT-dən çıxıb Qərbin qucağına düşmək" o qədər də asan məsələ deyil"; Azərbaycan və Türkiyənin regional rolunu gözərdə edib bilərməyi?

Hərbi sənayemiz düşməne göz dağı verir

Prezidentə Pakistan Aviasiya Kompleksi və Chengdu Çin Aviasiya Korporasiyasının birgə layihəsi olaraq hazırlanmış "JF-17C" təyyarələri təqdim olundu

yazısı səh.4-də

Paşinyanın BMT tribunasında siyasi artistliyi

yazısı səh.6-da

Mixail Boqdanov

Putinin emissarı "Allahverdiyev" Bakıya hansı mesajı gətirmişdi?

yazısı səh.9-da

Bu gün Ceyhun Bayramov Mirzoyanla görüşür

yazısı səh.5-də

Karantin rejiminin müddəti uzadıldı

Azərbaycanda xüsusi karantin rejiminin müddəti uzadılıb.

Baş nazir Əli Əsədov bununla bağlı qərar imzalayıb. Qərara əsasən, ölkə ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddəti 1 yanvar 2025-ci il saat 06.00-dək uzadılıb. Qeyd edək ki, bundan əvvəl xüsusi karantin rejimi 1 oktyabr 2024-cü ilədək müddəti əhatə edirdi.

Prokurorluq protest verdi

Müdafiə Nazirliyinin sabiq şöbə rəisləri Mahir Şirvanov və Məlikməmməd Qurbanov barəsində hökmlərdən apelyasiya protesti verilib.

Bu barədə Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətinin yaydığı məlumatda bildirilib.

Qeyd olunub ki, bəzi sosial media səhifələrində Şirvanov Mahir Məhərrəm oğlu və Qurbanov Məlikməmməd Oruc oğlunun barəsində Bakı Hərbi Məhkəməsi tərəfindən aşağı həddə cəza təyin edilməsi barədə məlumatlar yayılıb: "Belə ki, Mahir Şirvanov və Məlikməmməd Qurbanovun Müdafiə Nazirliyinin Satınalma və Təchizat İdarəsinin rəisi vəzifəsində işlədikləri müddətdə digər şəxslərlə cinayət əlaqəsinə girərək külli miqdarda dövlət əmlakını mənimsəmələrinə əsaslı şübhələr müəyyən edildiyindən onların hər ikisi Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü (xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla mənimsəmə) maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilib və cinayət işləri üzrə ibtidai istintaq tamamlanaraq baxılması üçün aidiyyəti üzrə Bakı Hərbi Məhkəməsinə göndərilib.

Bakı Hərbi Məhkəməsinin 09.09.2024-cü il tarixli hökmləri ilə Mahir Şirvanov Mahir Şirvanova 3 il müddətinə, Məlikməmməd Qurbanova 4 il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilib".

Məlumatda deyilir ki, təqsirləndirilən şəxslərin əməlinin xarakteri və ictimai təhlükəliliyi, habelə cinayət qanunu normasının düzgün tətbiq edilməyərək onlara qanunla nəzərdə tutulan həddən aşağı cəzanın təyin edilməsi nəzərə alınaraq, qeyd edilən hökmlərdən sentyabrın 24-də dövlət ittihamçısı tərəfindən apelyasiya protestləri verilib.

Azərbaycanda poçt şöbələri niyə bağlanır?

Ötən il Azərbaycanda 113 poçt şöbəsi bağlanıb.

Dövlət Statistika Komitəsi xəbər verir ki, poçt şöbələrinin sayı 2022-ci ilə müqayisədə 7 faiz azalaraq 1 611-dən 1498-ə düşüb.

Hazırda şəhər və rayon mərkəzlərində 481, kəndlərdə isə 1017 poçt şöbəsi fəaliyyət göstərir.

Ötən il Ağsu rayonunda 22 poçt şöbəsinin 12-si, Masallıda 42-dən 12-si, Qusarda 28 şöbədən 10-u və s. fəaliyyətini dayandırıb.

Digər rayonlarda azalma sayı müxtəlifdir.

Poçt şöbələrinin bağlanması ilə bağlı Modern.az-ın sorğusuna "Azerpocht" MMC-dən aydınlıq getirilib.

Bildirilib ki, bəzi yaşayış məntəqələrində poçt xidmətlərinin dövriliyi olduqca aşağıdır və buna görə şöbənin saxlanması səmərəli sayılmır. Bu əsasən kənd və ucaq yaşayış məntəqələrinə aiddir. Ənənəvi poçt xidmətlərindən istifadə səviyyəsi zəifdir. İndi yazışmaq üçün kifayət qədər elektron vasitələr mövcuddur. Həmçinin kommunal ödənişlərin həyata keçirilməsi üçün infrastruktur yetərlidir. Bununla bağlı mütəmadi araşdırmalar aparılır və məlum olur ki, bəzi poçt şöbələrində aparılan əməliyyatlar onların saxlanması üçün adekvat deyil.

Yeri gəlmişkən, 2023-cü ildə əhaliyə göstərilmiş poçt xidmətlərinin ümumi dəyəri 36,6 milyon manat olub ki, bu da əvvəlki ilə müqayisədə 3 milyon manat azdır.

Son məlumata görə, "Azerpocht" MMC-nin 63 poçt filiali, 7 rabitə qovşağı, 3 törəmə müəssisəsi, 1497 poçt şöbəsi və 89 poçt agentliyi mövcuddur.

Uşaqlar arasında yayılan "ağız-əl-ayaq" xəstəliyi nədir?

"Koksaki virusu öz gedişi ilə bəzən respirator infeksiyaları xatırladır. Burada hərarət çox yüksək olmur, amma baş və özələ ağrıları olur. Xəstəlik sanki qripə bənzəyir". Bunu "Qaynarinfo"ya açıqlamasında professor Adil Qeybullayev uşaqlar arasında yayılan infeksiyadan danışarkən deyib.

Onun sözlərinə görə, bu-

rada əsas xarakterik cəhətlərdən biri dəridə olan səpkilərdir: "İkincisi isə diareyanın pozulmasıdır. Əsasən ağız ətrafında, ağız və boğazın selikli qişasında, ovuc hissədə, ayaqlarda, barmaqlarda xırda səpkilər olur".

Professor əlavə edib ki, koksaki virusu PZR testi ilə təyin edilir: "Amma istənilən halda virusun müəyyən bir epidemioloji xarakter aldığı

vəziyyətdə bununla bağlı rəyi müvafiq qurumlar verməlidir. Çünki onlar laboratoriyada təsdiq edəndən sonra əhaliyə necə davranmaqlarına dair məlumat verməlidirlər".

Qeyd edək ki, son vaxtlarda uşaqlarda səpikli infeksiya müşahidə olunur. "Ağız-əl-ayaq" xəstəliyi adlandırılan bu virusu Koksaki törədir.

Bakının bu ərazisində su kəsiləcək

Su anbarından çıxan xəttin üzərinə sayğacın quraşdırılması səbəbilə sentyabrın 26-sı saat 06:00-dan 20:00-a qədər təmir işləri aparılacaq.

Bu barədə İri Şəhərlərin Birləşmiş Su Təchizatı Xidmətindən məlumat verilib.

Balaxanı, Sabunçu və Ramana qəsəbələrinin bir hissəsinə suyun verilməsində fasilə yaranacaq.

İşlər yekunlaşdıqdan sonra suyun əvvəlki rejimlə verilməsi istiqamətində prosedurlara başlanılacaq.

Xəzərdə qanunsuz balıq ovlayan şəxslər saxlanılıb

Xəzər dənizinin Lənkəran, Siyəzən və Xaçmaz rayonlarının inzibati ərazisindəki akvatoriyasında qanunsuz balıq ovlayan şəxslər saxlanılıb.

Bu barədə Dövlət Ekoloji Təhlükəsizlik Xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, araşdırma zamanı həmin şəxslərin Lənkəran rayon sakinləri Asif Qasimov, Musa Əhmədov, Siyəzən rayon sakinli Bəxtiyar Eyvazov, Şabran rayon sakinləri Eldar Əliyev, Sehran Bəşirov və Fizuli Quliyev olduğu müəyyən edilib.

Onlardan qanunsuz ovlanmış balıq və istifadəsi qadağan olunmuş ov alətləri aşkar edilərək götürülüb.

Faktlarla bağlı qanun pozucuları barəsində protokol tərtib edilib və qanunamüvafiq tədbir görülüb.

Azərbaycanla Pakistan arasında hərbi əməkdaşlıq müzakirəsi

Sentyabrın 25-də general-polkovnik Zakir Həsənov Bakı şəhərində keçirilən "ADEX" 5-ci Yubiley Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi çərçivəsində ölkəmizdə səfərdə olan Pakistanın Strateji Planlar Departamenti-nin Baş Direktoru general-leytenant Yusuf Camalın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Nazirlikdən verilən xəbəərə görə, müdafiə naziri Z.Həsənov Azərbaycan-Pakistan arasında bir çox sahələrdə olduğu kimi, hərbi-texniki sahədə də əlaqələrimizin xalqlarımızın maraqlarına xidmət etdiyini qeyd edib, eləcə də qarşılıqlı səfərlərin və müxtəlif formatda görüşlərin keçirilməsinin ölkələrimiz arasında yüksək səviyyəli əməkdaşlığın bariz nümunəsi olduğunu vurğulayıb.

Görüşdə dostluq və qardaşlıq münasibətləri üzərində qurulan Azərbaycan-Pakistan hərbi əməkdaşlığının perspektiv imkanlarından danışılıb, qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Daha 29 dövlət əmlakı hərraca çıxarılacaq

qtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin 3 və 8 oktyabr tarixlərində keçirəcəyi hərraclara ümumilikdə 29 dövlət əmlakı çıxarılacaq.

Məlumatla görə, 1-ci hərraca 23 nəqliyyat vasitəsi çıxarılacaq. Avtomobillərin buraxılış tarixləri 2007-2019-cu illəri əhatə edir.

2-ci hərraca isə 6 səhmdar cəmiyyətinin səhm paketi çıxarılacaq. Hərracda iştirak edəcək şəxslər xidmət və yeyinti sənaye sahələri üzrə səhmdar cəmiyyətlərinin səhmlərini özəlləşdirə bilərlər. Bunlar "Ağdaş Quşçuluq", "Gəncə Quşçuluq", "Neftçala Ə", "Salyan broylar", "Xəzər Avtoneqliyyat" və "Zaqatala Findiq" aqç səhmdar cəmiyyətləridir. Hərraca çıxarılacaq səhmdar cəmiyyətlərinin nizamnamə kapitalı 175 157 -1 223 095 manat arasında dəyişir.

“BMT-nin 29-cu illik iqlim dəyişikliyi konfransında (COP 29) iştirak edən hökumətlər insan hüquqları sahəsində öz öhdəliklərini yerinə yetirməlidirlər”.

Azərbaycanı dəfələrlə “Dağlıq Qarabağa və Ermənistanı təcavüz”da ittiham edən ermənipərəst “Human Rights Watch” təşkilatının məlumatında belə deyilir.

“Turan”ın məlumatına görə, erməni lobbisinə bağlı bu qurumun ətraf mühitin baş mühafizəçisi postunu tutan Mirto Tilianaki bildirib ki, Azərbaycanda COP29-da iştirak edən hökumətlər iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə tədbirlərinin müstəqil səsərin mühüm iştirakını tələb etdiyi ni açıq şəkildə bildirməlidir.

“Azərbaycanda özge fikirliliyə dözməyən və son aylarda müstəqil jurnalistləri və vətəndaş fəalları təqib edən hökumət var. Özbaşına saxlanılanlar arasında korrupsiyaya qarşı mübarizədə fəal, Azərbaycanın neft-qaz sektorunu tənqid edən və COP29-dan əvvəl Azərbaycanda vətəndaş azadlıqları və ekoloji ədalət təşəbbüsünün həmtəsisçisi olan insan hüquqları müdafiəçisi var. Azərbaycan hökumətinin müstəqil fəallara qarşı vətəndaş cəmiyyəti qruplarının COP29-da və konfransdan sonra iştirakını şübhə altına alır”, - deyə Tilianaki bildirib və

“Human Rights Watch” dan COP29 təhdidi

Təşkilatın Azərbaycana qarşı təzyiq alətinə çevrilməsi cəhdi yolverilməzdir

əlavə edib ki, “hökumətlər iqlim böhranı ilə mübarizə və insan hüquqlarının qorunması üzrə səyləri pozmaq üçün Azərbaycanın öz mövqeyindən istifadə etməsinə icazə verməməlidirlər”.

Deputat Hikmət Babaoğlu “Yeni Müsavat” a bildirdi ki, “Human Rights Watch” təşkilatının Azərbaycanda keçiriləcək COP29-la bağlı

səsləndirdiyi fikirləri qərəzlidir, heç bir əsası yoxdur. Millət vəkili təşkilatın Azərbaycana qarşı dəfələrlə bənzər yanaşma sərgilədiyini vurğulayıb: “Human Rights Watch” təşkilatı ictimaiyyətdə Azərbaycana qarşı mənfi rəy formalaşdırmaq siyasətinə davam edir. Bunun səbəbləri Azərbaycan ictimaiyyətinə bellidir. Məsələnin pis tərəfi

ondan ibarətdir ki, səslənən fikirlərin COP29-la heç bir əlaqəsi yoxdur. Qlobal iqlim dəyişikliyinə həsr olunmuş belə bir ciddi tədbirin “Human Rights Watch” təşkilatı tərəfindən manipulyasiya edilməsi, Azərbaycana qarşı təzyiq alətinə çevrilməsi cəhdi yolverilməzdir. Bu, tədbirin nüfuzuna xələl vurur, həllini gözləyən məsələlərə münasibətdə qeyri-ciddilik yaradır.

Buna görə də hesab edə bilərik ki, “Human Rights Watch” təşkilatı belə bir yalançı bəyanat vermədən öncə COP29-da iştirak edəcək dövlətlərin, heyətlərin tədbirə nə dərəcədə əhəmiyyət verdiyini nəzərə almalı idi”.

H.Babaoğlu qeyd etdi ki, bəyanatda əksini tapan iddiaların heç bir əsası yoxdur: “Azərbaycanda azad söz, azad fikir var, insan hüquqları qorunur, öz milli demokratiasını qurub, Azərbaycan Konstitusiyası demokratiyanın və insan haqlarının təminatçısıdır. VII çağırış parlamentin açılışında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev öz nitqində çox maraqlı fikir səsləndirdi. Prezident qeyd etdi ki, Azərbaycanda ictimai rəyi idarə etməyə çalışan qüvvələr var və bunu ideoloji təhlükəsizliklə əlaqələndirdi. “Human Rights Watch” da Azərbaycanın suverenliyini qəbul etməyən bəlli güc mərkəzlərinin alətidir. Qlobal iqlim dəyişikliyi, ekoloji problemlərin həlli ilə məşğul olacaq mötəbər konfransda “Human Rights Watch” insan hüquqları təşkilatı kimi 30 il ərzində dünyanın qlobal ekoloji landşaftının bir hissəsi olan Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində ermənilərin törətdiyi ekosidə diqqət çəkəndi, o zaman təşkilatı həqiqətən insan hüquqlarını qoruyan təşkilat kimi qiymətləndirmək olardı. Nəticə etibarilə ekoloji pozuntu da, onun insan sağlamlığına zərəri də insan hüquqları ilə bilavasitə bağlıdır. Çox təəssüf ki, Ermənistanın törətdiyi ekosid, ərazilərimizin minalarla çirklənməsinə diqqət çəkmək əvəzinə “Human Rights Watch” Azərbaycana qarşı qərəzli münasibət göstərməklə qeyri-ciddi çağırış edir. Bu, nə Azərbaycanın mövqeyinə, nə də COP29-un ən yüksək səviyyədə baş tutmasına təsir göstərəcək”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Rusiyaya iş dalınca getmək istəyənlər oxusun

Vətəndaşlarımız başlarına Çeçenistandakı kimi oxşar hadisənin gəlməməsi üçün nələrə diqqət etməlidirlər?

Sentyabrın 24-də Çeçenistanda saxlanılan Azərbaycan vətəndaşlarının ölkəyə gətirilməsi barədə xəbər verilib. Bu barədə Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacıadə bildirib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan vətəndaşları 1975-ci il təvəllüdlü Şirinov Elxan Əkbər oğlunun, 1982-ci il təvəllüdlü Məhərrəmov Vüqar Nazim oğlunun və 2004-cü il təvəllüdlü Rzaev Nihad Təfiq oğlunun saxlanıldığı barədə məlumat daxil olan kimi, vətəndaşlarımızın ölkəmizə geri qaytarılması məqsədilə dərhal Rusiya Federasiyası Xarici İşlər Nazirliyinə nota ünvanlanıb, Rusiya XİN-i və digər aidiyyəti qurumları ilə danışıqlar aparılıb.

“Bununla yanaşı, saxlanılmış vətəndaşlarımız ilə səfirliyimiz tərəfindən telefon danışığı baş tutub. Vətəndaşlarımızın ölkəmizə geri qaytarılması istiqamətində aparılmış iş nəticəsində, qeyd edilən vətəndaşlarımızın 21 sentyabr tarixində Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhəd keçid məntəqəsindən quru yolla Azərbaycana qayıdışı təmin edilib”, - XİN rəsmisi vurğulayıb.

Qeyd edək ki, təqribən bir ay bundan əvvəl Çeçenistanda 3 nəfər Azərbaycan vətəndaşları Elxan Şirinov, Vü-

qar Məhərrəmov və Nihad Rzaevin Rusiya Federasiyası miqrasiya qanunlarını pozmaları ittihamı ilə saxlanıldıkları, daha sonra Elxan Şirinov və Vüqar Məhərrəmovun Ukraynada müharibəyə göndərilmək məqsədilə təlimlərə Qroznıda cəlb olunduqları barədə xəbərlər yayılmışdı.

Beləcə, dövlətimiz üç vətəndaşımızı ucuz ölümdən xilas etdi. Bəs Rusiyaya iş dalınca getmək istəyən vətəndaşlarımız başlarına oxşar hadisənin gəlməməsi üçün nələrə diqqət etməlidirlər?

Mövzu ilə bağlı Musavat.com-a danışan **hüquqşünas Polad Mehdiyev** deyir ki, Azərbaycan vətəndaş-

ları olduğu ölkədə müvəqqəti qeydiyyatda düşməlidirlər. Bunun üçün həmin ölkənin miqrasiya xidmətinə heyatə keçirən orqana yaxınlaşmalıdır.

“Qeydiyyatda düşdükdə ona müvəqqəti qeydiyyat sənədi verirlər. Həmin sənəd onun orada müvəqqəti qaldığını təsdiq edir. Bu olmadığı təqdirdə vətəndaşlarımızı götürüb müharibəyə aparırlar. Lakin bu yanlışdır. Şəxsiyyətin sənədi təsdiq olunmalıdır. Şəxsiyyəti müəyyən edib döyüşə aparmaq qanunsuzdur. Vətəni müdafiə yalnız həmin ölkənin vətəndaşların vəzifələri. Azərbaycan vətəndaşları Rusiya vətəndaşı olmadığına görə onları döyüşə aparmaq tamamilə qanun-

suzdur. Buna görə də Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin notası tam yerində idi. Nəticədə həmin problem həll olundu. Vətəndaşlarımız bu cür problemlərlə üzləşmələri üçün orada qeydiyyat məsələlərinə riayət etməlidirlər”.

Dövlət Miqrasiya Xidməti (DMX) yanında İctimai Şuranın sədri Azər Allahverənov deyir ki, bu hadisə bir daha göstərdi ki, hansısa bir ölkənin ərazisində qanunsuz yaşamağın özü kifayət qədər təhlükəli məsələdir.

“Biz hər zaman xarici ölkələrə üz tutan şəxslərə bir neçə tövsiyə veririk. Onlardan biri də budur ki, istənilən şəxs xarici ölkəyə ge-

dərəkən ilk əvvəl hüquqi prosedurlardan keçməyə cəhd etməlidir. Miqrasiya qeydiyyatına yazılmalı və bu qaydalara uyğun davranmalıdır. Bu qaydalardan irəli gələn vəzifələri icra etməlidir. Bununla yanaşı, bizim qanunvericilikdə də bir məqam var. Orada göstərilir ki, xarici ölkəyə səfər edən şəxs arzu olunandır ki, bizim diplomatik korpusla əlaqə saxlasın, müəyyən məlumat versin. İnsanlar nədənsə bu tövsiyələrimizə laqeyd yanaşırlar. Bu da insanların səhlənkar davranmağı ilə bağlı olan məsələdir. Digər tərəfdən də insanlar hesab edirlər ki, onlar hansısa bir ölkənin ərazisində miqrasiyanın tələblərinə uyğun davranmağa hazırdılar. Lakin sonrakı mərhələdə bizə daxil olan şikayətlər bunun əksini göstərir. Məlum olur ki, vətəndaşımız hansısa bir vasitəçi şirkətlə müqavilə bağlayaraq, saxta sənədlər düzəldir və sonrakı mərhələdə onunla müəyyən prosedurlar başlayır. Bu aşkarlananda isə çox ciddi cəza tətbiq edilir və ya deportasiya olunur.

İlk olaraq qaydalara uyğun davranmaq lazımdır. Ölkəyə giriş leqal olmalıdır. Çeçenistan məsələsində məlum olur ki, vətəndaşlarımız qanunsuz olaraq orada yaşayırmışlar. Onlar sonradan hansısa bir formada aşkarlanıb təcrid olunublar. Bütün bunlar onlar qanunsuz yaşadıkları üçün baş verib.

Diplomatik korpus və diaspor təşkilatlarına vətən-

dəşlərimiz özləri haqqında məlumat verməlidirlər. Bir ölkəyə gedirsənsə, orada ən çətin zamanında üz tutacağın yeri müəyyənləşdirməlisən. Bu, ən vacib tövsiyələrdən biridir. Qanunsuz miqrantın müdafiəsinin təşkil olunması nisbətən dar çərçivədə həyata keçirilir.

Bir müddət əvvəl də Mərkəzi Asiyadan olan şəxslərin Rusiya tərəfindən Ukrayna ilə müharibəyə cəlb olunması hadisəsi olmuşdu. Həmin şəxslər qanuni şəkildə ölkə ərazisinə daxil olan miqrantlar idi. Onlarla əmək müqaviləsi bağlanmışdı. Həmin şəxsləri hansısa bir istiqamətə aparmışdılar. Səhər açılanda onlar döyüş bölgəsinə aparıldıklarını görmüşdülər. Onlara təlimlər keçirilmişdi, silahlar verilmişdi. Bir günün içində mülki şəxsədən döyüşçüyə çevrilmişdilər. Onları dili yaxşı bilmədiklərinə görə aldadıb sənədlər də imzalatmışdılar. Bu hadisə böyük rezonans doğurmuşdu.

Azərbaycanla bağlı isə sonuncu hadisəyə qədər belə hal olmamışdı. Bu da onu göstərir ki, istənilən şəxs bir ölkənin ərazisində qanuni də yaşasa bu kimi hallardan sığortalanmayıb. Sığortalanmağın tək yolu odur ki, yerli icma və diaspor təşkilatları ilə sıx əlaqədə olmalıdır. Bu yolla şəxsin birdən-birə yoxluğu və hüquqlarının pozulması barədə aidiyyəti strukturlarda məlumat olacaq. Belə olan halda qeyri-qanuni yolla hərbi əməliyyata cəlb olunmamaq”.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevə sentyabrın 25-də Pakistan Aviasiya Kompleksi və Chengdu Çin Aviasiya Korporasiyasının birgə layihəsi olaraq hazırlanmış "JF-17C" (Block-III) təyyarələri təqdim olunub. Təqdimat Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda olub. Məlumatla görə, təyyarə müasir, yüngül çəkili, istənilən hava şəraitinə uyğun, gündüz və gecə rejimli çoxməqsədlidir. Məlumatla görə, Pakistan Azərbaycana yaxın 10 ildə 21 ədəd "JF-17" qırıcısı təslim edəcək.

Bir gün öncə isə Azərbaycan istehsalı olan 3 adda yeni pulemyotun, "Kalan" və "Suqovuşan" adlı suüstü dronların, "Fireforce" ilk lazer silahlarının geniş ictimaiyyətə təqdimatı olub. Silahlar "ADEX" Bakı Beynəlxalq Müdafiə Sərgisində nümayiş etdirilir. AZ 14.5 adlı pulemyotun kalibri 14,5 x114 olan silah yüngül zirehli texnikalara quraşdırılır. IPP 12.7 AH 12.7 adlı pulemyotlarında kalibri 12,7x108 olan pulemyot silah yüngül zirehli texnikalara quraşdırılır. Pulemyotlar canlı və yüngül texniki vasitələri məhv etmə qüvvəsinə malikdir. Dronların isə sınaqlarına artıq başlanıb. Bunlar kamikadze tipli suüstü dronlardır. "Kalan" və "Suqovuşan" adlanan dronlar yaxın vaxtlarda Azərbaycan Ordusunun sərməsinə verilecek.

Hərbi ekspert Ramil Məmmədli "Yeni Məşavət"a deyib ki, artıq Azərbaycan müdafiə sənayesi kompleksinin müəssisələrində PUA-lardan tutmuş zirehli döyüş transportyorlarına qədər silahlı qüvvələrin tələbatına uyğun məhsullar istehsal olunur. Bundan başqa, Azərbaycan artıq bu sahədə ixracatçı ölkə kimi də inkişaf etməkdədir. Artıq Azərbaycanın istehsal etdiyi atıcı silahlar, müdafiə sənayesində istehsal olunan qurğular xarici ölkələrin ordularında istifadə edilir. Müdafiə sənayesi kompleksinin inkişafı Azərbaycan Ordusunun milli texnikalarla təchiz olunmasına səbəb olur. Demək olar ki, orduya vacib olan bir çox texnika və silahlar artıq Azərbaycanın milli istehsalıdır. Bu, milli təhlükəsizliyimiz üçün də vacib məqamlardan biridir. Bununla yanaşı, ordumuz iri şirkətlərin istehsalı olan müasir texnikalarla da silah və texnika arsenalını gücləndirir. Azərbaycan Ordusu bütün istiqamətlər üzrə güclü hərbi texnikaya və silah imkanlarına malikdir.

Hərbi ekspert deyib ki, "JF-17" (Block III) qırıcı-bombardmançı təyyarələrini almaqla döyüş aviasiyası parkını yeniləyib, regionda üstünlük əldə edib: "Buna qədər Hərbi Hava Qüvvələrinin döyüş hava parkı bütünlüklə sovet hərbi sənayesinin məhsullarından ibarət idi. Döyüş aviasiyası parkımız

Hərbi sənayemiz düşməyə göz dağı verir

Prezidentə Pakistan Aviasiya Kompleksi və Chengdu Çin Aviasiya Korporasiyasının birgə layihəsi olaraq hazırlanmış "JF-17C" təyyarələri təqdim olundu

"MİQ-29" və "SU-25" döyüş təyyarələri hesabına formalaşmışdı. Bu baxımdan Azərbaycanın qarşısında döyüş parkının yenilənməsi dururdu. Bir çox döyüş təyyarələrini alınmasına dair müəyyən müzakirələr və təqdimatlar aparılırdı. Bunlardan biri də Pakistanda istehsal olunan "JF-17" döyüş təyyarəsinin alınması idi. Bu təyyarənin alınması Azərbaycanın döyüş aviasiyası parkının regionda üstünlük yaratmasına gətirib çıxaracaq".

Hərbi ekspert deyib ki, Pakistanın döyüş təyyarələri real təcrübədən keçib: "Hesab edirəm ki, Azərbaycan Ordusu və Hava Qüvvələri bu döyüş texnikasını əldə etməklə regionda üstünlüyünü bir daha möhkəmlətdi. Hazırda İran, Gürcüstan və Ermənistan hərbi hava qüvvələri "JF-17" təy-

yarələri ilə təchiz olunmayıb. Ermənistan "SU-30" döyüş təyyarələrini alsa da, bu texnika praktik olaraq hər hansı döyüş yolunu keçməyib. "JF-17" isə real döyüş təcrübəsi keçən təyyarədir. Azərbaycanın bu məsələ ilə bağlı konkret addım atması ölkəmiz üçün əhəmiyyətli bir addımdır. **Hərbi ekspert deyib ki, Pakistanla hərbi-texniki əməkdaşlıq 2 ölkə münasibətlərinin daha da dərinləşməsinə gətirib çıxaracaq:** "Azərbaycan bu satınalmayı həyata keçirməklə güclü bir ölkənin həm də dəstəyini qazanmış olacaq. Bu dəstək daha da dərinləşəcək. Azərbaycan pilotlarının da peşəkarlığı imkan yaradacaq ki, ölkəmiz hava məkanında üstünlük əldə edə bilsin".

"JF-17 Thunder" yüngül, tek mühərrikli, çoxməqsədli dördüncü nəsil qırıcı-bom-

bardmançı təyyarədir. Qırıcı ilk növbədə Pakistan hava qüvvələrinin tələbatını ödəmək üçün Pakistan Aviasiya Kompleksinin (PAC) və Çin şirkəti olan Çenqdu Aviasiya Sənaye Korporasiyası (CAC-Chengdu Aircraft Industries Corporation) tərəfindən hazırlanıb. Təyyarə proqramı ilk dövrlər Pakistanda "Super 7" adı ilə tanınsa da, sonradan "JF-17 Thunder" adı ilə tanınmağa başlayıb. Təyyarənin adındakı "JF" abreviaturasının açılışı "Joint-Fighter" (Vahid Qırıcı), "Thunder" isə "İldırım" mənasını verir. 17 rəqəminin isə "F-16"-dan daha yüksək göstəricilərə malik olduğunu vurğulamaq məqsədi daşıması iddiaları da var. 2011-ci ildən Pakistan ordusuna daxil edildikdən sonra 19 min saat əməliyyat uçuşu yerinə yetirən "JF-17 Thunder" Pakista-

nın şimal-qərbində terrorçuların mövqelərinin bombalanması əməliyyatında aktiv iştirak edib. Bu əməliyyatlarda həm idarə olunmayan, həm də idarə olunan aviasiya bombalarından istifadə olunub.

Azərbaycanın aldığı "JF-17 Thunder Block" 3 son model döyüş təyyarəsidir. Təyyarədə pilot dəbilqəsində quraşdırılmış ekran və görünüş sistemi (HMD/S), daha inkişaf etmiş avionika, radarlara görünməzlik, stels texnologiyaya tətbiq olunur. AESA radar, yeni mühərrik, iki oturmaqalı pilot kabinəsi kimi bir çox yeni funksiyalara malikdir. Sürətinin Mach 2.0-dən yüksəkdir. Pakistan HHQ rəsmiləri bu təyyarəni "4+ nəsil" təyyarə adlandırırlar. 2017-ci ilin ilk yarısına qədər 50-dən çox "JF-17 Thunder Block 3" variantı olan döyüş təyyarəsi Pakistan HHQ-nə təhvil verilib. Bundan əlavə, Türkiyənin "Aselsan" şirkəti də Pakistana 25 milyon dollarlıq "Aselpod" nişangah konteynerləri satıb. Bütün bunlar 4+ və 5-ci sinif qırıcıları da istifadə olunacaq avadanlıqlara aiddir. Döyüş yükü 3630 kq-a çatdırılıb. Konstruksiyasında radiodalğaları udan örtük materiallarından istifadə olunur. Stels konteynerlərinin tətbiqi mümkündür. "F-35"-də tətbiq olunan "soyuq fizyulaj" yeniliyi bu qırıcılarda da istifadə olunur. Böyük dərəcəli bucaq altında daha yüksək sürət nümayiş etdirir.

"JF-17 Thunder Block 3"-ün taktiki-texniki xüsusiyyətləri isə belədir: Döyüş

təyyarəsinin 1 nəfər idarə edir. Uzunluğu 14.93 m, hündürlüyü 4.72 m, qanad genişliyi 9.45 m, qanad sahəsi 24.4 kv.m, boş çəkisi 6,586 kq, yüklənmiş çəkisi 9,100 kq, döyüş yükü 3000 kq, maksimum qalxmaya ağırlığı 12,500 kq, daxili yanacaq çəni 2,350 kq, mühərrik 1 ədəd RD-93, maksimum sürət Mach 1.6 (1960 km/s), döyüş radiusu 1,352 km, uçuş tavanı 16,920 m bərabərdir.

"AFAR" radar sistemi ilə təchiz olunan təyyarə 170 km məsafədə 15 hədəfi eyni zamanda izləyə bilər. 100 km qədər məsafədə isə 4 hədəfə eyni zamanda hücum edə bilər. Təyyarənin si-

lahlanmasına 70-100 km mənzilə malik idarə olunan raketlər, infraqırmızı başlıqlı yaxın mənzilli raketlər, "hava-yer" tipli raketlər, radiolokasiya sistemlərinə qarşı raketlər, lazerlə idarə olunan raketlər, proqramlaşdırılmış kasetli bombalar, nüfuzedici bombalar, ümumi məqsədli bombalar, təlim bombaları daxil ola bilər. "JF-17 Thunder" "hava-hava", "hava-yer" raketləri, döyüş imkanları və bir çox xüsusiyyətləri ilə öz sinfindən olan digər təyyarələri üstələyir. Xüsusilə də keçmiş sovet, hazırkı Rusiya istehsalı olan təyyarələrlə müqayisədə bir çox üstünlüyə malikdir. Məsələn, analoqu hesab olunan "MİQ-29" eyni zamanda 10 hədəfi 50 - 70 km məsafədən izləyir və 1-2 hədəfə eyni zamanda zərbə endirə bilər. Cəmi 2 ton faydalı yük götürərək raketlərlə maksimum 60 km məsafədə olan hədəflərə zərbə endirə bilər. "JF -17 Thunder" isə 3 ton yüklə 100 km məsafədə hədəfləri məhv etmək qabiliyyətindədir. MİQ-lərdə yalnız sərfiyyatı isə həddindən artıq çoxdur. "JF-17 Thunder" isə yalnız sərfiyyatı baxımından da çox sərfəlidir. Qəzalara görə də MİQ-lərin dünya liderləri siyahısında olması, qismətlərinin də qat-qat baha olmasını da əlavə etsək, "JF-17 Thunder Block 3"-ün alınması daha məqsədəuyğundur.

■ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Məşavət"

Xəbər verildiyi kimi, Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Nyu-York şəhərindəki "Türk Evi"ndə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanı qəbul edib. Görüşdə Türkiyə ilə Ermənistan arasında normallaşma və Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh prosesi müzakirə edilib.

Musavat.com-a bildirib ki, Türkiyə prezidenti növbəti dəfə regional münasibətlərin normallaşması üçün əsas şərtləri Nikol Paşinyanın diqqətinə çatdırıb: "Səfər çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin görüşü də gözlənilir. İstənilən halda qardaş Türkiyə Cümhuriyyəti Azərbaycan torpaqları

işğal altında olduğu müddətdə Ermənistanla sərhədləri bağlamışdı. Türkiyə Ermənistanla münasibətlərin normallaşması, sərhədlərin açılması üçün əsas şərt kimi Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad edilməsini irəli sürmüşdü. İkinci Qarabağ müharibəsi və ondan sonrakı dövrdə də Türkiyə hər zaman Azərbaycanın yanında

Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa əsaslanan şərtlərini qəbul etməlidir. Düşünürəm ki, Rəcəb Tayyib Ərdoğan növbəti dəfə bu məqamları Nikol Paşinyanın diqqətinə çatdırıb".

A.Əlizadə hesab edir ki, Qərb dövlətləri, eləcə də ABŞ Ermənistanla Türkiyənin yaxınlaşmasını istəyir: "Xatırlatmaq yerinə düşər ki,

Bu gün Nyu-Yorkda Ceyhun Bayramov Mirzoyanla görüşür

ABŞ dövlət katibi Antoni Blinkenin sabah Nyu-Yorkda Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri Ceyhun Bayramovla Ararat Mirzoyanı sülh danışıqlarının "son mərhələsi" hesab edilən prosesi başlatmaq üçün görüşdürəcək.

Bu barədə "Turan" agentliyinin Vaşinqton müxbirinə vəziyyətlə tanış olan iki mənbə bildirib.

Bununla belə, "son mərhələ"nin nədən ibarət olduğu və nəticəsinin necə olacağı hələ də bəlli deyil. Dövlət Departamenti də planlaşdırılan görüşlə bağlı şərh verməyib.

Xarici işlər nazirləri Ararat Mirzoyan və Ceyhun Bayramov hazırda BMT Baş Assambleyasında iştirak etmək üçün Nyu-Yorkdadır.

Bu gün gözlənilən danışıqlar Blinkenin üç aydan az müddətdə ABŞ-da azərbaycanlı və erməni həmkarları ilə ikinci üçtərəfli görüşü olacaq.

Dövlət Departamentinin sözcüsü Metyu Miller "Turan"-ın Vaşinqton müxbirinə bildirib ki, tərəflər sülh sazişi üzərində işlədiyi bir vaxtda ABŞ Azərbaycan və Ermənistanla "mümkün olan istənilən yolla", "faydalı olarsa, yeni görüşün təşkil edilməsi də daxil olmaqla" dəstək vermək niyyətindədir.

Miller gündəlik brifinqdə deyib: "Biz hər iki ölkənin davamlı və layiqli sülh razılaşması əldə etmək söylərini dəstəkləməyə davam edirik".

Dövlət Departamentinin məlumatına görə, Blinken bu yaxınlarda Azərbaycan və Ermənistan liderləri ilə ayrı-ayrılıqda danışıb və tərəflər arasında son nailiyyətləri, o cümlədən sərhədlərin delimitasiyası ilə bağlı razılaşmanı alqışlayıb.

Gürcüstanın baş naziri Baydenlə görüşə buraxılmadı

Bayden administrasiyası Gürcüstanın baş naziri İrakli Kobaxidzeni Nyu-Yorkda keçiriləcək ənənəvi qəbulda dəvət edilmiş dünya liderlərinin siyahısından çıxarıb.

Məlumatla görə, bu barədə "Amerikanın səsi" bildirib.

Məlumatla görə, ABŞ prezidenti Co Bayden sentyabrın 25-də Nyu-Yorkda ənənəvi qəbulda dünya liderlərini və BMT-nin yüksək səviyyəli rəsmilərini qəbul edəcək. Gürcüstanın BMT Baş Assambleyasındakı nümayəndə heyətinə rəhbərlik edən İrakli Kobaxidze daha əvvəl ABŞ prezidentinin qəbuluna dəvət olunanlar siyahısında olub, lakin Bayden administrasiyası dəvəti ləğv edib.

Məlumatla görə, administrasiya baş nazirin dəvətini ləğv etməklə yanaşı, Gürcüstan nümayəndə heyəti ilə bütün görüşlərdən və baş nazir Kobaxidze ilə Ağ Evin milli təhlükəsizlik üzrə müşaviri Ceyk Sullivan arasında görüşdən də imtina edib.

Gürcüstan parlamentinin sədri Şalva Papaşvili baş nazirin Bayden administrasiyasının rəsmi qəbulunun dəvətiləri siyahısından çıxarılmasını təsdiqləyib.

O, bu addımın və Gürcüstanın daxili siyasətinə müdaxilə cəhdi olduğunu qeyd edib: "İllərdir ki, ABŞ administrasiyası bizi strateji tərəfdaş adlandırır, onlar heç olmasa gürcü xalqından qonaqpərvərliyi öyrənməlidirlər".

"Türk Evi"ndə erməni söhbəti

İrəvanda panika: "Qafqaz divarı"nın açarları Türkiyəyə verildi

Ərdoğan Türkiyənin Azərbaycan və Ermənistan arasında daimi sülhün bərqərar olmasının və yeni dövrdə iki ölkə arasında möhkəm dostluğun qurulmasının tərəfdarı olduğunu və bunun üçün söylərin davam etdiyini bildirib. Prezident Türkiyə ilə Ermənistan arasında ilkin şərt qoyulmadan normallaşma istiqamətində əhəmiyyətli irəliləyişlərin əldə edildiyini ifadə edərək, dialoq prosesinin davam etdirilməsinə səmimi dəstəyini ifadə edib.(APA)

Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasının sədri, millət vəkili Arzuxan Əlizadə

"Mehridən keçən dəmir yolunu geri almalıyıq"

Vaxtilə Azərbaycanın əsas hissəsini Naxçıvanla birləşdirən dəmir yolu Azərbaycanın mülküdür və geri qaytarılmalıdır. Bunu Modern.az-a açıqlamasında sabiq xarici işlər naziri Tofiq Zülfüqarov deyib.

O bildirib ki, dəmir yolunun Mehridən keçən hissəsi Azərbaycana məxsus idi. "İndi biz bu mülkümüzü tələb edirik. Sovet dövründə bizə aid olan mülklərin geri qaytarılmasını tələb edirik. Bu dəmir yolu Ermənistanla məxsus deyil. Həm bu, həm də onun şimala Mincivana gedən hissəsi də Azərbaycan Dəmiryolları İdarəsinə məxsus idi. Hər bir sovet cümhuriyyətində dəmir yolu idarəsi var. Onlar Sovet İttifaqının Dəmiryolları Nazirliyinin nəzarətində idi. Amma bu dəmir yolunun həmin hissəsi bizə məxsus idi. Bizim büdcəmizin pulu ilə müharibə vaxtı tikilib. Ermənistanın yükləri Qafana, yaxud başqa əraziyə getmək üçün Naxçıvandan keçirdi. Həmin yol bizim balansımızda idi. Bu bir həqiqət olduğu üçün gündəmə gətirilməlidir. Ermənistan 1991-ci il Almatı deklarasiyasına istinad etmir? Elə isə bu dəmir yolu bizə qaytarılmalıdır", - sabiq nazir vurğulayıb. Tofiq Zülfüqarov təzminat məsələsinin danışıqlar prosesinə daxil edilməsini istisna etməyib: "Torpaqla, pulla, hansısa kommunikasiya ilə təzminat ödənilə bilər. Danışıqlar prosesində tərəflər istənilən mövzunu irəli sürə bilərlər. Ermənistan da bunun əvəzində başqa nələrsə tələb edəcək".

olub, siyasi və mənəvi dəstək göstərib. Türkiyə prezidenti və digər rəsmilər Ermənistanla münasibətlərin normallaşması üçün Azərbaycanla münasibətlərin normallaşması olduğunu qeyd ediblər. Bu kontekstdən yanaşıqda Türkiyə prezidentinin Ermənistanın baş naziri ilə görüşməsi növbəti dəfə Azərbaycanın haqlı mövqeyinin Nikol Paşinyanın diqqətinə çatdırılması anlamına gələ bilər. Türkiyə Azərbaycanın yanında olmaqla yanaşı, heç bir halda fərqli addım atmayıb. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanın sülh müqaviləsinin imzalanması ilə bağlı haqlı tələbi var. Bu tələb həm Azərbaycana, həm də Türkiyəyə qarşı konstitusion çərçivədə Ermənistanın iddialarından geri çəkilməsini, Ermənistan Konstitusiyasının dəyişməsinə ehtiva edir. Ermənistan konstitusiyasını dəyişmədən, Türkiyə və Azərbaycana qarşı ərazi iddialarından əl çəkmədən dövlətlər arasında münasibətlərin normallaşması gözlənilmir. Hər dəfə bu müstəvidə görüşlərdən sonra Ermənistan hakimiyyətinin bir addım geri çəkildiyini müşahidə etmişik. Ermənistan Türkiyə ilə sərhədlərin açılmasında, iqtisadi əlaqələrin bərpa olunmasında maraqlıdır. Bunun üçün Ermənistan Türkiyə və

Qərbin istəyi və tələbi ilə Sürix protokolları imzalanmışdı, lakin nəticəsiz yekunlaşdı, çünki o zaman Azərbaycan torpaqları işğal altında idi, Türkiyəyə qarşı iddiaları var idi. İndiki mərhələdə Ermənistanla dəstək verən bir sıra güclər Ermənistan-Türkiyə münasibətlərinin heç bir şərt olmadan yaxşılaşmasını istəyirlər, amma bu məsələdə Türkiyə-Azərbaycan birgəliyi amili göz önündədir. Ermənistan ərazi iddialarından əl çəkmədiyi müddətdə münasibətlərin lazımi səviyyədə qurulması mümkün deyil. Bunu həm Ermənistan rəhbərliyi, həm də onlara havadarlıq edənlər birmənalı olaraq qəbul etməli və başa düşməlidirlər".

"Türkiyənin çox arzuladığı kimi, "Qafqaz divarının sökülmesi" prosesi artıq başlayıb".

Musavat.com xəbər verir ki, bu iddianın müəllifi yerli türkoloq, revanşist ekspert Varujan Geqamyandır.

"2024-cü ilin sentyabrında Ermənistanın təhlükəsizliyinə cavabdeh olanlar "Qafqaz divarının" açarlarını təbəssümlə Türkiyəyə təhvil verdilər ki, o, nəinki Şərqi Şərqi açsın, hətta regionda dominant dövlətə çevrilsin", - deyərək revanşist erməni Ərdoğan-Paşinyan görüşünə bu cümlə ilə reaksiya verib.

■ Nigar HƏSƏNLİ, Musavat.com

Azərbaycanla Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası üzrə birgə komissiyanın əsasnamə layihəsi haqda məlumat verilib. Artıq Ermənistan parlamenti onu təsdiqləyərək, Konstitusiya Məhkəməsinə göndərüb (Azərbaycanı yeni tərkibli parlamenti öz işinə təzəcə başlayıb). Lakin deyəsən, Ermənistanın Konstitusiya Məhkəməsi məsələyə "mız" qoya bilər.

"Sənədə münasibətini xüsusən qərar və ya fərqli rəylə bildirməliyəm". Bunu Ermənistan Konstitusiya Məhkəməsinin hakimi Səda Səfəryan jurnalistlərlə söhbətində deyib.

Bu rəqləmətdə hər hansı maneənin olub-olmaması ilə bağlı suala Səfəryan belə cavab verib: "Hər şeydə maneələr var, sadəcə, onları aşmaq lazımdır".

Xatırladaq ki, sözügedən sənədə əsasən, Bakı və İrəvan 1991-ci il Almatı Bəyannaməsi əsasında sərhədin delimitasiyası barədə razılığa gəliblər, lakin bu sənəd yekun deyil. Əsasnamədə göstərilir ki, sülh sazişi qəbul edildikdən sonra proses başqa prinsiplərə uyğun davam etdirilə bilər. Əsasnamə 7 maddədən ibarətdir. Bu, əsasən ümumi ifadələrlə proseslə bağlı texniki məlumatlardır.

Ancaq məntiqə indi Ermənistan Konstitusiya Məhkəməsi çox da önəmli olmayan ikitərəfli sənəd layihəsinə əngəl yarada bilər, gör sülh müqaviləsinin təsdiqinə hansı maneələr yaradacaq. Xüsusən də orada Ermənistanın Azərbaycan ərazi iddiasının olmadığı

haqda bənd olacaqs...

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri İlyas Hüseynov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında müxtəlif

nazirlərin müavinləri səviyyəsində keçirilən görüşdə əldə olunan nəticələr qismən uğurludur. Çünki nəticəyə yönəlikdir. Burada sərhəd təhlükəsizliyi və sərhədlərin

əsasnamə Konstitusiya Məhkəməsinin rəyi ilə parlamentlərin müzakirəsinə verilməli və səsverməyə çıxarılmalıdır ki, ratifikasiya olunsun. Eyni zamanda Ermənistan

mə əngəllənəcək: "Həm Konstitusiya Məhkəməsinin, həm parlamentdə belə bir maneənin meydana gəlməsi istisna deyil. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, əs-

səslənir".

Ekspertin sözlərinə görə, bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, haqqında söhbət gedən əsasnamənin də Konstitusiya Məhkəməsinə təsdiqlənməməsi üçün cəhdlər edilə bilər: "Ermənistan hakimiyyəti, şəxsən Nikol Paşinyan sərhədlərin müəyyənləşdirilməsi və sülh sazişinin imzalanmasında həqiqətən də maraqlıdırsa, iradə nümayiş

Ermənistan Konstitusiya Məhkəməsi sülhə əngəl rolunda

İrəvan sərhədlərlə bağlı əsasnaməni təsdiqləməsə...

trendlər mövcuddur: "Danışmalar istiqamətində müstəvilər fərqli xarakter alıb. Baş

delimitasiyası üzrə müəyyən əsasnamə razılaşdırılıb. Lakin sonrakı mərhələlərdə bu

tanın hakimiyyət eşelonunda da əgər hansısa revanş tərəfdarı tapılacaqs, bu əsasna-

linde çox çətin bir mərhələ qarşıdadır. Xüsusilə Azərbaycana qarşı heç bir iddia olmaması, rəqəmlər ifadəsində qarşılıqlı olaraq sərhədlərin tanınması məsələsini Ermənistanda Nikol Paşinyan əleyhinə istifadə edirlər. Bunu qarşılıqlı olaraq biz uzun müddətdir ki, görürük. Ermənistanda hakimiyyətlə müxalifət arasında kəskin polemika getməkdədir, oktyabrın 2-də Ermənistanda keşş Baqrat Qalstanyanın və ona dəstək verən revanşist müxalif qüvvələrin mitinqi təyin edilib. Bu mitinq də faktiki olaraq sülh prosesini əngəlləməyə xidmət edir. Ermənistan hakimiyyətinə Azərbaycana güzəştlərə getdiyi ittihamı irəli sürülür və sülh sazişindən imtina tələbi

etdirməlidir. İradə ortada olsa Konstitusiya Məhkəməsinin qərarı sülhə əngəl olan qərar deyil, sülhə dəstək olacaq qərar şəklində olar. Təəssüf ki, Ermənistan hakimiyyəti daha çox öz havadarlarının istəklərini yerinə yetirməyə çalışır, silahlanma yolunu tutub. Bu da əslində sülhdə maraqlı olmadıqlarının göstəricisidir. Əsasnamənin Konstitusiya Məhkəməsinə təsdiq edilməməsi o demək olacaq ki, Ermənistan nə sərhədlərin müəyyənləşdirilməsində, nə də Azərbaycanla sülh sazişinin imzalanmasında maraqlı deyil. Ona görə də bəhanələrlə bu prosesi əngəlləyir".

□ **Etibər SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Paşinyanın BMT tribunasında siyasi artistliyi

Ekspert: "Ona indiki mərhələdə "sülh göyərçini" obrazı yaratmaq tapşırılıb və..."

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan BMT Baş Assambleyasının sessiyasında çıxış edib. Paşinyan deyib ki, o, qonşu ölkələri günahlandırmaqdan, diqqətini imkanlara yönəldəcək və bu, müsbət düşüncə və imkanlar haqqında söhbətlər üçün yer yaradacaq.

Erməni baş nazirin çıxışı o dərəcədə "pozitiv ton"da olub ki, onu Ermənistandakı opponentləri də tənqid etməyə başlayıblar. Həmin çıxışdan bəzi fraqmentlər: "Biz keçmiş dəyişə bilmərik, bu gün də çox şeyi dəyişə bilmərik, çünki bu gün müəyyən dərəcədə keçmişin bir hissəsidir, lakin gələcəyin formalaşdırılması bu günün ən mühüm vəzifəsidir".

Paşinyan qeyd edib ki, erməni tərəfinin də gündəliyi məlumdur: sülh, təhlükəsizlik, rifah, azadlıq, ədalət, insan haqları, süni intellekt, iqlim dəyişikliyi: "Bununla belə, xüsusilə vacib olan, gələcəyə baxışımızı hansı konsepsiyaya əsasladığımız və ona uyğun olaraq onu necə qurduğumuzdur. Qərribə görünə bilər, amma gələcək üçün edəcəyimiz ən vacib şey müsbət hekayələr yaratmaq və ona diqqət yetirməkdir".

O, bugünkü global böhranın səbəblərindən biri kimi beynəlxalq formatların uzun müddətdir qarşılıqlı ittihamlar və təhdidlər meydanına, böhranların və çıxılmaz vəziyyətlərin baş verdiyi və ya elan olunduğu məkana çev-

rilməsinə göstərib: "Həm mənim, həm də digər liderlərin beynəlxalq platformalarda etdiyi müsbət çıxışları xatırlamaq mənim üçün çətinidir və bunun obyektiv səbəbləri var.

Biz adətən BMT-yə bunun pis olacağını söyləmək üçün gəlirik. Çünki bunu təsdiqləyən çoxlu faktlar var və onlar hər yerdə var, onları aşkar etmək çox şey tələb etmir".

Müşahidəçilərə görə, Nikol Paşinyanın BMT tribunasından etdiyi bu çıxış siyasi artistlik nümunəsidir. Belə ki, sülh müqaviləsinin imzalanmasını hər bəhanə ilə uzadan Paşinyan dünyaya özünü və hökumətini konstruktiv, sülhpərvər və pozitiv göstərməyə çalışıb. Maraqlıdır ki, Ermənistan rəhbəri Azərbaycan əleyhinə danışmaq

larnı konstruktiv mövqe tutacağı anlamına gələ bilərmi?

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyev sentyabrın 24-də VII çağırış Milli Məclisin ilk iclasındakı çıxışında rəsmi İrəvanın sülh müqaviləsi məsələsində özünü qeyri-ciddi apardığını və vaxt uzatmağa çalışdığını, Minsk Qrupundan imtina etmək istəmədiyi və revanş hissi ilə yaşadığını bildirib.

Milli Məclisin deputatı, Ədalət, Hüquq və Demokratiya Partiyası sədrinin müavini, deputat Elçin Mirzəbəyli deyir ki, keçmişdə etdiklərinə görə ermənilər cavab verməlidirlər: "Paşinyana indiki mərhələdə "sülh göyərçini" obrazı yaratmaq tapşırılıb və Ermənistanın baş naziri də bu tapşırığı klassik erməni xarakterinə və öz istedadsızlığı və bacarıqsızlığına

uyğun bir şəkildə həyata keçirir. Nikolun BMT kürsüsündə "filosofluq" etməsi isə, ümumiyyətlə, nonsensdir. Çünki onun əyalət hiyləgərliyi, ən yaxşı halda Fransa kimi ölkələrlə "vətəndaş nikah"ında yaşayan "Vətəndaş müqaviləsi" partiyasının yuxarı eşelonu üçün keçərlili ola bilər.

Paşinyan keçmişdə dəyişməyin, hətta bu gün də çox şeyi dəyişə bilməyin mümkünsüzlüyünü dilə gətirir, digər tərəfdən isə iddia edir ki, gələcəyin formalaşdırılması bu günün ən mühüm vəzifəsidir. O zaman sual olunur bu necə baş verəcək? Çünki keçmişə görə məsuliyyət daşdığını etiraf etmədən və törətdiyin əməllərə görə cavab vermədən, bu günün ədalətli, obyektiv mənzərəsini dəyişmək mümkün deyil. Əgər sən, hazırda əlində

olan bu günü dəyişə bilmirsən, məchul, əlçatmaz gələcəyi necə formalaşdıracaqsan? Bu adam ya klassik axmaqdır, ya da başqalarını axmaq yerinə qoymaq istəyir.

Bütövlükdə isə Paşinyanın BMT kürsüsündən söylədiklərini "Mesropun növbəti nağılı" kimi dəyərləndirmək olar. Sülh üçün nağıl danışmaq yox, praktik addımlar atmalısən. Bunun üçün isə Ermənistan keçmişə görə Azərbaycan xalqından üzr istəməli, müharibə cinayətlərinin ədalət məhkəməsi qarşısında dayanmaları üçün müvafiq addımlar atmalı, ölkəmizə və xalqımıza dəyən ziyan üçün təminat ödəməli, Azərbaycana qarşı ərazi iddialarından əl çəkməli və bunun üçün konstitusiyasında, digər hüquqi-normativ aktlarında dəyişiklik etməlidir. Yəni keçmişdə baş verənlərə görə məsuliyyət daşdığını, dövlət olduğunu təsdiqləməlidir. Bu gün üçün sülh müqaviləsinin imzalanmasına maneə yaradan əməllərdən, xarici qüvvələrin marionet subyekti olmaqdan əl çəkməli, davamlı sülhə hərtərəfli hüquqi təminat verə biləcək addımlar atmalıdır. Yəni bu günü də keçmişin girovuna çevirməli deyil. Bu halda təhlükəsiz, firavan gələcək üçün narahatlığa ehtiyac qalmayacaq. Hoqqabazlıq etmək lazım deyil, məsuliyyətli və gerçək dövlət olmaq lazımdır".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov Paşinyanın bu çıxışı ilə öz məkrli planını gizlətmək niyyətində olduğunu söylədi: "Ermənistanın sülhlə, regional təhlükəsizliklə bağlı imitasiyası yeni deyil. Hələ keçmiş Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin mövcud olduğu dövrlərdə də işğalçılıq hərəkətlərini ört-basdır

etmək üçün bu cür priyomlardan istifadə edirdi. Paşinyanın BMT tribunasından etdiyi çıxışında da məqsəd əslində Ermənistanın əsil niyyətlərini gizlətmək, gələcək məkrli planlarını pərdələməkdir. Paşinyanın bu çıxışını artistlik hesab edənlər haqlıdırlar. Erməni baş nazir həqiqətən də rifah, sülh, qonşularla normal münasibətlər istəyirsə, bunu əməldə və verdiyi qərarları ilə sübut etməlidir. Halbuki tamam fərqli mənzərə görürük. Biz Ermənistanın sürətlə silahlanması, regiona yad oyunçuların cəlb olunmasını, tərxiatları və revanşizmini görürük. Təsədüfi deyil ki, ölkə başçısı Milli Məclisin VII çağırış iclasının açılışında çıxışında da İrəvanın sülh prosesinə dimaqqarası yanaşdığını, yeni risklərin mümkünlüyü barədə ictimaiyyəti bir daha məlumatlandırdı. Ermənistan üzərinə götürdüğü öhdəlikləri və əldə edilmiş razılaşmalara da sadıq qalmayıb. Qərbi kəşfiyyatı orqanlarının nümayəndələrini müşahidəçi adı altında Azərbaycanın sərhədlərinə yerləşdirib. Sülh danışıqlarını sabotaj etmək üçün bütün vasitələrə əl atır. Və çalışır ki, prosese daha çox dövləti cəlb etməklə mürəkkəb vəziyyət yaratsın. Eyni zamanda keçmiş münaqişənin sülh yolu ilə nizamlanmasında vasitəçilik missiyasını üzərinə götürmüş lazımsız qurum olan ATƏT-in Minsk Qrupunu və digər struktur bölmələrini dirçətməyə can atır. Bütün bu pozucu fəaliyyətlərlə Paşinyanın BMT-nin yüksək tribunasından söylədikləri daban-dabana ziddir. Dünya birliyi də uzun zaman Paşinyan öz yalanları ilə aldadıla bilməz".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Son zamanlar Ermənistanın riskli oyunlara baş vurma, böyük aktorların əlində oynamağa çevrilməklə təkcə özünü deyil, bütövlükdə bölgəni od-alovun içərisinə atmaq cəhdləri açıq-aydın müşahidə edilməkdədir. Vəziyyətin kritikliyini Ermənistanı az-çox ağıllı ekspertlər də etiraf edirlər.

Nikol Paşinyan və komandası Azərbaycanın təklif etdiyi 3+3 formatında iştirakdan bir sıra hallarda yayınmaqla Qərbdəki havadarlarının sifarişlərini icra edirlər. Lakin İrəvanda hələ də anlamaq istəmir ki, bu format faktiki olaraq regionu xilas düsturudur, əks halda, Cənubi Qafqazda rahatlıq, rifah, təhlükəsizlik təmin olunmayacaq, yaxud da olduqca kövrək olacaq.

"ABŞ-in Cənubi Qafqazdakı maraqları Ermənistanın suverenliyi və ərazi itkiləri bahasına olsa belə, Ermənistanı böyük geosiyasi oyunçular arasında münaqişə mərkəzinə çevirməkdir". Bu barədə "Past" qəzeti yazıb. **Erməni nəşri bildirir ki, son zamanlar ABŞ mediası və ekspert dairələri Cənubi Qafqaza maraqlarını artırıb:** "Diqqətçəkən məqam budur ki, bu nəşrlərin konteksti əsasən eynidir. Məsələn, bu yaxınlarda Amerika nəşrlərindən birində "Supergüclərin rəqabəti Qafqaza daxil olur" başlıqlı məqalə dərc olunub. Bu nəşr ona görə diqqət çəkir ki, müəllifləri Donald Trampın prezidentliyi dövründə yüksək vəzifələrdə çalışmış bir adamın rəhbərlik etdiyi tanınmış amerikalı ekspertlərdir. Söhbət Dövlət Departamentinin baş müşaviri və müdafiə nazirinin köməkçisinin müavini olmuş Uilyam Volfdan gedir. Təhlil Ermənistanın KTMT-dən çıxması və Qərbdə inteqrasiyası ilə bağlıdır. Analizdə KTMT-dən çıxmaq yaxın gələcəkdə baş verəcək hadisə və realıq kimi dəyərləndirilir. Qeyd olunur ki, ABŞ bu məsələdə Ermənistanı ciddi dəstək verməlidir. Ancaq diqqətçəkən odur ki, KTMT-dən çıxıb Qərbin qucağına düşməyin Ermənistanı nə gətirəcəyindən, demək olar ki, heç bir söz yoxdur. Əvəzində ABŞ-a nə veriləcəyi, yəni ABŞ-ın nəyə ehtiyacı olduğu ətraflı təsvir olunur. Belə çıxır ki, bu, mütləq olmalıdır". (Teleqraf.com) Müəlliflərin fikrincə, Ermənistanın geri çəkilməsi və Qərbdə üz tutması ABŞ-a regionda öz mövqelərini gücləndirmək üçün əvəzolunmaz fürsət yaradacaq, bu da Amerikanın

ABŞ-ın gizli "erməni kartı" açılır - sensasion planda Azərbaycan...

Bakıdan Ermənistanı xəbərdarlıq: "KTMT-dən çıxıb Qərbin qucağına düşmək" o qədər də asan məsələ deyil"; Azərbaycan və Türkiyənin regional rolunu gözərdə edilə bilərmə?

uzunmüddətli maraqlarına fayda verəcək. Vurğulanır ki, Ermənistanın Qərb sıralarına cəlb edilməsi ABŞ-a Rusiyanın cənub sərhədlərində real təhlükəni qoruyub saxlamağa və Rusiyanın Ermənistandakı hərbi mövcudluğunu zərərsizləşdirməyə imkan verəcək. Müəlliflərə görə, bütün bunlar Çinin regionu "Bir kəmə, bir yol" projesi çərçivəsində birleşdirmək planlarını çətinləşdirməyə imkan verəcək, həmçinin bölgənin Türkiyədən asılılığını azaltmağa imkan verəcək. Bir sözlə, amerikalılar Ermənistanın maraqları və təhlükəsizliyinin yer almadığı öz maraqlarını daha açıq və aydın şəkildə bəyan edirlər. Vəşinqtonun maraqları Ermənistanın suverenliyi və ərazi itkiləri bahasına olsa belə, Ermənistanı böyük geosiyasi oyunçular arasında münaqişə mərkəzinə çevirməkdir".

Bu arada, Türkiyə prezidenti və Ermənistanın baş nazirinin Nyu-Yorkda görüşü geniş müzakirələrə səbəb olub. Özü də bu görüşün "Türk Evi"ndə gerçəkləşməsi, Türkiyə liderinin müəllifi olduğu "Daha ədalətli bir dünya

mümkündür" kitabını hədiyyə etməsi xüsusən ermənilər tərəfindən diskussiya mövzuna çevrilib. Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Ermənistanla Türkiyə arasında münasibətlərin normalaşmasını bir daha İrəvan və Bakı arasında aparılan danışıqların nəticələri ilə əlaqələndirib. "Yeni Müsavat" bildirir ki, erməni mediası bu barədə Türkiyənin "Sabah" qəzetinə istinadən xəbər yayıb. Prezident Ərdoğan Nyu-Yorkda BMT Baş Assambleyasında çıxışında Ankaranın Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh prosesini dəstəklədiyini, onun tezliklə başa çatdırılacağına ümid etdiyini və xoş xəbərlər gözlədiyini vurğulayıb. Cənab Ərdoğan vurğulayıb ki, Ermənistan və Türkiyə də münasibətləri normalaşdırmaq üçün çalışır və İrəvanla Bakı arasında sülh danışıqlarının uğuru Ermənistanın müsbət təsir göstərəcəkdir. Bu açıqlamanın özü həm də o deməkdir ki, Türkiyə və Azərbaycan tarixi təcrübəyə və əlaqələrə, həmçinin Şuşa Bəyannaməsinə istinad edərək birgə hərəkət edirlər. Deməli, Ermənistanın Türkiyə və Azərbaycanın münasibətlərinə xələl gətirmək niyyətləri də növbəti dəfə iflasa uğramış oldu. Özü də cənab Ərdoğanın bu bəyanatı Ermənistanda özünün maraqlarını gerçəkləşdirmək üçün aktivləşən, son vaxtlar bu ölkəyə hərtərəfli dəstək verən ABŞ-da verməsinin özü də ciddi məsələdir, həm də diplomatik həmlədir. Bununla da qarşıdakı ölkənin lideri Ermənistanı himayəyə alan qüvvələrə, paytaxtlara Azərbaycanın yanında olduğunu bir daha xatırlatmış oldu.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov "Yeni Müsavat"a mövzumuzla bağlı açıqlamasında bildirdi ki, ABŞ və bəzi Qərb dövlətləri Ermənistanı növbəti platsızlardan birinə çevirmək üçün aktivləşən, son vaxtlar bu ölkəyə hərtərəfli dəstək verən ABŞ-da verməsinin özü də ciddi məsələdir, həm də diplomatik həmlədir. Bununla da qarşıdakı ölkənin lideri Ermənistanı himayəyə alan qüvvələrə, paytaxtlara Azərbaycanın yanında olduğunu bir daha xatırlatmış oldu.

son dərəcə təhlükəli olan global oyunların iştirakçısına - aktoruna çevrilməkdədir. Ermənistan hakimiyyəti, erməniçiliyi dəstəkləyən qüvvələr, o cümlədən erməni diasporu belə hesab edir ki, Ermənistan revans üçün mümkün olan və olmayan bütün üsullardan bəhrələnməlidir. Bu baxımdan Ermənistan bir tərəfdən Rusiya ilə siyasi və diplomatik münasibətlərini korlayır, digər tərəfdən, onunla iqtisadi münasibətləri genişləndirir və Rusiyaya təbiiq edilən sanksiyadan maksimum bəhrələnilir. Digər tərəfdən, bu ölkə ABŞ-dan siyasi və maddi dəstək almaqdadır və bu dəstək artmaqdadır". **S.Məmmədov qeyd etdi ki, Avropa İttifaqı strukturları, o cümlədən Al parlamenti ermənipərəst qətnamələr qəbul edir:** "Ermənistan paralel olaraq ABŞ və Qərbin sanksiyaları altında olan İranla müttəfiqlik münasibətlərini dərinləşdirir. Amma "KTMT-dən çıxıb, Qərbin qucağına düşmək" o qədər də asan məsələ deyil. Hazırda Ermənistan özlüyündə çoxşaxəli görünən, əslində

isə bütün tərəflərin maraqlarını ifadə etmək istiqamətində xaos və qeyri-stabil siyasət aparır və belə siyasət uzun müddət davam edə bilməyəcək. Ermənistan seçim qarşısında qaldıqda vəziyyət dəyişəcək. Təəssüf ki, bu dəyişmə nə Ermənistanın, nə də regionun maraqlarına uyğun olmayacaq. Ermənistanla bağlı planlar yalnız bizi əhatə edən regionda deyil, bütövlükdə Asiya qitəsində münaqişə ocaqları yaratmaq və bundan öz geosiyasi və iqtisadi maraqları üçün istifadə etmək planının tərkib hissəsidir. Ermənistan bu planların icrasında alət kimi istifadə edilir, lakin Ermənistan da alət olmasından maksimum bəhrələnmək istəyir. Uilyam Volfun açıqlamalarını birmənalı qəbul etmək mümkün deyil. ABŞ üçün Cənubi Qafqazda niyyətlərini həyata keçirmək o qədər də asan olmayacaq".

Ermənişünas alim, Türkiyənin Erciyes Universitetinin professoru Qafar Çaxmaqlı hesab edir ki, Rusiyanın Cənubi Qafqazdan çıxarılması və onun təsir gücünün azaldılması üçün indiki halda Ermənistan daha cəlbədar hala gəlib: "Ermənistanın KTMT-dən çıxmağa risk etməsə də, fəaliyyətini dondurması Amerikanı bu ölkə ilə bağlı pozitiv addımlar atmağa sövq edir. Onu münaqişə mərkəzinə çevirmək cəhdləri də hiss edilməkdədir". **Q.Çaxmaqlının sözlərinə görə, Ermənistan bilərəkdən Amerikanın oyunlarına alət olmaq yolunu tutub:** "Burada yalnız Rusiyanı deyil, Türkiyə və Azərbaycanı da hədəf alır. Bunun üçün isə Amerikanın dəstəyini almaq istəyir. Amma Amerika Ermənistanın istəklərinə uyğun deyil, öz maraqları çərçivəsində addımlar atacaq. Azərbaycan və Türkiyənin regional rolunu gözərdə edilə bilməz".

□ **E.PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Toy maşını yarışması

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

**"Kubok sadəcə boş bir kasadır"
("Arabalar" cizgi filmindən)**

Avqustun son günlərindən birində Lənkəranın kəndində qonşular arasında dava düşmüşdü. Nəticədə 3 nəfər bıçaqlanmış, 2 nəfər isə başqa ağır xəsarətlər almışdı. Hadisə çox ciddi səbəblər üzündən olmuşdu.

Əşşi, zarafat edirəm, nə səbəb, nə ciddiyyət? Dava xoruzun üstündə olub. Qonşunun xoruzu çəpəri keçibmiş, vəssalam.

Başqa bir ərəzimizdə iki əsgəri bıçaqlayıb qətlə yetirən yaramazlara 18-19 il həbs cəzası kəsildi. Burada isə dava restoranda mahniyə görə düşmüşdü.

Şəmkirdə 3 nəfər metal nərdivanı dığırdayıb hansısa yırtıq istixanaya örtük çəkmək istəyəndə elektrik xəttinə tuş olublar. Üçü də ölüb.

Göygöl rayonunda nənə nəvələrinin saçındakı bitə heyvanlar üçün dərmanla təmizləmək fikrindəymiş. Nəticə: 10 yaşlı uşaq ölüb, qalanları huşsuz tapılıb.

Yenə haradasa məktəbi guya dezinfeksiya eləmişdilər, bir neçə uşaq xəstəxanaya olmuşdu.

Biləsuvar yolunda cəlibadlıların toy karvanında qəza baş verib, 5 nəfər ölüb. Ölənlər evlənənlərin qahımlarıymış.

Belə boş, mənasız, çürük səbəblərdən hər gün qırılıq. Kütləvi savadsızlıqdır, kütləvi beyinsizlikdirmi, kütləvi kasıblıqdır, kütləvi qanunsuzluqdurmu? Hər nədirsə bilmirəm. Bəlkə elə kütləvilikdir.

Toy karvanı faciəsini ayıraq, bu haqda bir qədər düşünek. Neçə illərdir, avtomobil millətimizin əlinə düşəndən bəri bu faciəvi qəzalar təkrar-təkrar olmurmu? Olur. Heç bir rəsmi xəbərdarlığın da xeyri yoxdur.

İki-üç gün qabaq belə bir karvanın canlı şahidi oldum. O bunu tozda buraxır, bu onu ötür, qarşı yola çıxan, avtobus dayanacağına girən... Özümü vaxtında kənara atmasam, yalan olmasın, yolun qırağındakı xəndəyə uzanmasam heç indi bu yazını yox, nekroloquumu oxuyurdunuz. Maşınlar başımın üstündən keçirdilər, belimdə qumbara olsa durub arxalarınca atardım. Necə deyirlər, öncə vətəndir.

Nə olub, əziz yoldaşlar? Sanarsan bambılı bir qafqazlı toyu yox, Yuli Sezarın Romaya triumfu - zəfər yürüşüdür.

Tutaq ki, bu iki tip hansısa üsulla (görücü, cadu-piti, molla, falçı, xala-bibi, bacanağın baldızı və sairə) tapışiblar, axşam bir yastığa baş, bir döşəyə ... qoyacaqlar, nəticədə şanlı nəsil artır-törəyəcəkdir, Azərbaycanın parlaq gələcəyinə elmi-texniki, mədəni-kütləvi töhfələr verəcəkdir. Bəyəm bundan ötrü maşın yarış, balaca-balaca "formula-1"lər keçirilməlidir? Niyə toyxanaya adam kimi gəlmirsiniz? Məqsəd nədir? Özünüzü kimə göstərirsiniz? Vallah, ətrafdakıların heç birinin sizin gicbəser toyunuza zərər qədər marağı yoxdur. Buna əmin olun, Hacıbala müəllim demişkən.

Üstəlik, seçilmiş hərəkət üsulu riyazi baxımdan da səmərəsizdir axı (biz Narxozda oxuyanda belə deyirdilər: "Faydalı İş Əmsalı - FİƏ azdır"). Məsələn, elə o son hadisədə toy karvanından 5 nəfər öldü. Deməli, bu iki nəslin say balansında müsbət saldo yaradılması məqsədilə bəy və gəlin yaxın illərdə azı 6 uşaq əkməlidir. Niyə özünüzü öldürürsünüz?

Lap hesab edək o ötürməyə çıxanların bir-ikisi cavanlıdır, qanmır, zırramadır (əslində müşahidələrimiz göstərir ki, hamısı ötürür, biz xoşgörümlü yanaşaq). Bəs bu evlənənlərin böyüyü, ağsaqqal-ağbirçəyi, bir qabaqda gedəni, ağıl, məsləhət verəni-zadı yoxdurmu? Elçiliyə, xınayaxdıya, yengəgördüyə, qudaqırdıya-filana toplaşanda niyə demirsiniz ki, şərtimizin biri toy günü maşını yolda adam bala-sı kimi sürməkdir?

Yoxsa bu haqda nəse ayrıca qanun hazırlanmalıdır? Məsələn, toy karvanı yol hərəkəti qaydasını pozursa, VVAQ nikahı qeydə almasın.

İndi söz əlaqədar təşkilatlarındır. Yazın görüm şadlıq saraylarını haçan dezinfeksiya edirsiniz. "Tut ağacı" mahnisinə oynayan heşəratlar tut ağaclarını basan tırtıllardan çoxdur.

Azərbaycanın müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun dövləti ilə Türkiyənin milli müdafiə naziri Yaşar Güler, Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi ordu generalı Metin Gürak, Hərbi Dəniz Qüvvələri komandanı donanma admiralı Ercüment Tathoğlu, Quru Qoşunları komandanı ordu generalı Selçuk Bayraktaroglu və Hərbi Hava Qüvvələri komandanı ordu generalı Ziya Cemal Kadioğlu "ADEX" 5-ci Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisində iştirak etmək üçün Bakıya gəlib.

Müdafiə Nazirliyinin məlumatına görə, Türkiyə nümayəndə heyətinin Bakıya səfəri çərçivəsində keçiriləcək görüşlərdə Azərbaycanın qardaş ölkə ilə hərbi əməkdaşlığının perspektiv imkanlarının daha da genişləndirilməsinə dair müzakirələrin aparılması nəzərdə tutulub. Qardaş ölkədən ən yüksək səviyyəli, belə böyük hərbi nümayəndə heyəti nadir hallarda Azərbaycana gəlir. Bu da ikitərəfli hərbi əməkdaşlığa verilən böyük önəmin təzahürü olmaqla yanaşı, heç şübhəsiz, bölgəmiz və onun ətrafında cərəyan edən təhlükəli proseslərlə, o sırada son vaxtlar artan müharibə riskləri və Ermənistanın sülhdən yayınaraq sürətlə silahlanması ilə bağlıdır.

Nə barədə ki, Prezident İlham Əliyev türkiyəli generalının səfərindən cəmi bir gün qabaq parlamentin yeni tərkibdə ilk iş günündə etdiyi çıxışda açıq danışmış. Ermənistan hakimiyyəti də daxil, revanşist qüvvələrin yenidən baş qaldırdığını, İrəvanın sülh istəmədiyini diqqətə çatdırıb. Bu xüsusda ölkə qarşısında 1 nömrəli vəzifənin hərbi qüdrətimizi durmadan artırmaq olduğunu bildirib. Əlbəttə, Azərbaycana qarşı yeni revanşist planlar quran İrəvan üstümüzə gəlməzdən öncə öz havadarları ilə birgə iki-üç dəfə düşünməli, Şuşa Bəyannaməsini bir də oxumalı olacaq. Hər gah Ermənistanın cavabını təkbəşinə də verə bilərik. 44 + 1 günlük Vətən savaşında ki kimi. Erməni tərəfi onu da unutmasın ki, Prezidentin qeyd elədiyi kimi, Azərbaycan müasir hərbi sənaye kompleksinə malik ölkə kimi indi həm də onlarla ölkəyə silah ixrac edən bir dövlətdir. Yeni silahlanma yarışında bu cırıdan ölkənin bizimlə ayaqlaşması mümkünsüzdür. Ermənistan verilən Qərb silahlarına gəlincə, əvvəl-axır onların da yeri ən yaxşı halda Bakıdakı Hərbi Qənimətlər Parkı olacaq.

Türk generallarının Bakıya səfərinin pərdəarxası

Qardaş ölkədən belə böyük hərbi nümayəndə heyəti nadir hallarda gəlir; bölgədə təhlükəli proseslərin cərəyan etdiyi vaxtda bu görüşlər xüsusi əhəmiyyət kəsb edir - şərh

Polkovnik Şair Ramaldanovun "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Türkiyədən belə böyük hərbi heyətin gəlməsi ilk dəfə deyil: "Əvvəllər də qardaş dövlətin hərbi rəhbərliyi böyük nümayəndə heyəti ilə Bakıya təşrif buyurub. Ən azından ildə bir dəfə belə böyük heyətlə səfər edirlər. Ona görə də burada təəccüblü, yaxud təsadüfi hal görmürəm. Çünki Azərbaycanın Türkiyə ilə hərbi mütəfiqlik sahəsində geniş işbirliyi var, bu əlaqələr gücləndirilir, səviyyəsi artırılır. Ona görə də planlı şəkildə iş aparılması məqsədilə Bakıya belə bir böyük heyətlə danışıqlara gələ bilərlər". **Polkovnik xatırladır ki, Azərbaycandan da Türkiyəyə böyük heyətlə səfərlər olub:** "Yeni prinsipə burada qeyri-adilik yoxdur. Sadəcə, rəsmi hissəsi budur ki, Bakıda keçirilən sərgidə iştirak üçün gəliblər. Lakin bütövlükdə Ali Baş Komandan İlham Əliyev Azərbaycanın ordu quruculuğu ilə bağlı qarşıya "türk modeli" tapşırığı qoyub. Ola bilsin ki, bu prosesin gedişi haqda müzakirələr aparılsın, yerində məlumatlar alsınlar, bundan irəli gələn mütəfiqliyi davam etdirlsinlər". **Ş. Ramaldanov səfər zamanı regionun təhlükəsizliyinin müzakirəsini də istisna etmir:** "Cənubi Qafqazın, bölgənin təhlükəsizliyinin təmin olunmasında Türkiyə-Azərbaycan birliyi var və

region ölkələrinə də məlumdur. Hazırda regionda yaranmış risklərin qarşısını almaq üçün birgə addımlar atılmasının müzakirəsi mümkündür. Nəzərə alaq ki, regionda həssas proseslər getməkdədir. Bununla belə, Ermənistanın silahlanması gəlincə, İrəvan Azərbaycanın və Türkiyənin qüdrətini, hərbi potensialını nəzərə alır. Onlar yaxşı bilirlər ki, bu silahlanma ilə bizə qarşı heç nə edə bilməzlər. Fikrimcə, məqsəd Azərbaycana qarşı silahlanma deyil".

Polkovnik hesab edir ki, Ermənistan ordusunun NATO hərbiçiləri ilə birgə təlimlər keçməsi, Qərb silahlarının alınması gələcəkdə planlaşdırılan münafişədə bu imkanlardan, hərbi texnikalardan istifadəyə hesablənib: "Məlumdur ki, bu münafişə də hansı dövlətə qarşı hədəflənib. Gəlin diqqət edək - artıq bəzi xəbərlər var ki, Ermənistan Avropa Birliyi-nin verdiyi bəzi hərbi-texniki vasitələri Ukraynaya ötürür, bunun əvəzində öz ordusu üçün dəstək qazanır. Qərb bu siyasəti yürütməklə "bir güllə ilə iki dovşan vurur": birincisi, Ukrayna silahlanır, ikincisi, Ermənistan NATO silahları ilə təchiz olunmuş ordu yaratmağa, ideoloji cəhətdən rus-meyilli olmaqdan uzaqlaşdırma strategiyası həyata keçirməyə çalışırlar. Yeni Ermənistanın Qərbdən bu cür silahlandırılmasına səbəb havadarlarının regionla bağlı gələcək planlarından irəli gəlir".

Hərbi ekspert Ramil Məmmədli iki ölkə arasında hərbi mütəfiqliyin yüksəlişdə olduğunu müşahidə edir. Onun sözlərinə görə, Şuşa Bəyannaməsindən irəli gələrək bu münafişələri inkişaf etdiriləcək: "Üstəlik, Cənubi Qafqazda gedən kövrək proseslər eskalasiya riskləri təşəvvürü yaradır. Burada dəhlizlər və strateji rəqəbat savışları hadisələrin kontroldan çıxaraq hərbi toqquşmalara gətirib çıxmasına səbəb ola bilər. Bunu nəzərə alaraq, Azərbaycan ən yaxın hərbi mütəfiqi ilə əlaqələrini gücləndirir. Təbii ki, sərgidə iştirakla yanaşı, bu heyət mötəbər görüşlər keçirməyə, müzakirələr aparmağa, gələcək addımları koordinasiya etməyi danışmağa gəlib. Üstəlik, Ermənistanın yeni mütəfiqləri olan Avropa ölkələri üzərindən Ukraynaya silah və digər hərbi texnikalar satması haqda xəbər inandırıcı informasiyadır. Çünki artıq 2 ilə yaxındır ki, Ermənistan SSRİ dövründən və Rusiyadan 1990-cı, o cümlədən 2000-ci illərin əvvəllərində aldığı silah və sursatları xarici ölkələrə satmaqla məşğuldur. Buna bənzər məlumatlar müxtəlif vaxtlarda mənə də deyilib. Lakin konkret hansı məhsulların ixrac olduğu belli olmayıb. Təbii ki, burada əsas məqsədlərdən biri ordunun silah arsenalının yenilənməsidir. Həmçinin Ermənistan büdcəsinə maliyyə vəsaitlərinin daxil olmasıdır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Bakıda Rusiya prezidentinin Yaxın Şərq və Afrika ölkələri üzrə xüsusi nümayəndəsi, Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Boqdanov (azərbaycanca anlamı "Allahverdiyev") və Azərbaycan Prezidentinin xarici siyasət məsələləri üzrə köməkçisi Hikmət Hacıyev arasında görüş keçirilib.

"Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bu barədə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

"Görüş zamanı qarşılıqlı maraq doğuran beynəlxalq və regional məsələlər ətrafında konfidensial fikir mübadiləsi aparılıb. Yaxın Şərqə, xüsusilə Fələstin-İsrail münaqişəsi zonasında və Livanın cənubunda hərbi-siyasi vəziyyətin inkişafına xüsusi diqqət yetirilib. Moskva və Bakının həm ikitərəfli formatda, həm də müxtəlif beynəlxalq platformalarda sıx xarici siyasət koordinasiyasını davam etdirmək öhdəliyi də təsdiqlənib", - məlumatda deyilir.

Putinin emissarı "Allahverdiyev" Bakıya hansı mesajı gətirmişdi?

Rusiya Qafqazda sabitliyin pozulmasını Azərbaycanla birlikdə əngəlləməyə çalışır

miş Strateji tərəfdaşlıq sənədinə tam şəkildə uyğundur: "Əlbəttə, Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Boqdanovun Bakıya budəfəki səfərinin arxasında xüsusilə bizim bölgəmizdə və bölgəmizə yaxın nöqtələrdə yaranmış gərgin vəziyyətin önəmli rol oynadığını nəzərdən qaçıрмаq olmaz. Çünki xüsusilə də Yaxın Şərqdə cərəyan edən pro-

qarşısının alınması üçün Azərbaycan kimi balanslı siyasət aparan ölkə ilə Rusiyanın münasibətlərinin koordinasiya edilməsinə ciddi ehtiyac var. Gürcüstanda Rusiya və qərbyönlü qüvvələrin açıq savaşı gedir. Ermənistanla rusiayönlü siyasi qüvvələr hələlik nə cəmiyyətə, nə də hakimiyyətə lazımi qədər təsir göstərmək gücün-

yən narahatlıq hissələrinin olduğunu da görmək lazımdır: "Üçüncüsü, Mərkəzi Asiya ilə əməkdaşlıq yolunda Azərbaycan çox böyük bir körpüdür. Amma məsələ burasındadır ki, Qərb ölkələri bu gün Mərkəzi Asiyanın sərvətlərinə göz dikiblər. Mərkəzi Asiyada özələrinə sərf edən siyasət aparmaqdadırlar. Artıq dəfələrlə Mərkəzi Asiya ölkələri-

ABŞ səfirliyində yeni mətbuat müşaviri

Erin Robertson əvvəllər Vyanadakı səfirlikdə ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə müdir müavini vəzifəsində çalışıb, həmçinin Kabil və Qahirədə xidmət keçib

Artıq üç həftədir ki, ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyində yeni mətbuat müşaviri, səfirin sözcüsü fəaliyyətə başlayıb. Ötən gün diplomatik missiya rəhbərinin müavini Huqo Qevaranın iqamətgahında ABŞ səfirliyinin yeni sözcüsü xanım Erin Robertsonun mətbuat məsələləri üzrə müşavir təyin olunması və işə başlaması ilə bağlı qəbul keçirilib. Qəbulda ABŞ səfirliyinin təmsilçiləri ilə yanaşı, mətbuat nümayəndələri iştirak ediblər.

Səfirliyin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri Bill Murad tədbirdə giriş nitqi ilə çıxış edərək qonaqları salamlayıb.

Missiya rəhbərinin müavini Huqo Qevara bildirib ki, səfirliyin yeni sözcüsü və ictimaiyyətlə əlaqədar işlər üzrə müşavir Erin Robertsonun şərafətinə qəbulda həsr olunmuş tədbirə ev sahibliyi etmək çox xoşdur: "Erin komandamıza qoşulduğu üçün çoxbəxtik. O, bizim əsas interfeysimiz olacaq".

Huqo Qevara qeyd etdi ki, xanım Erin Robertson əvvəllər Vyanadakı səfirlikdə ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə müdir müavini vəzifəsində çalışıb. Həmçinin Kabil və Qahirədə xidmət keçib. Eyni zamanda Dövlət Departamentində özəl sektorda rabitə sahəsində işləyib. Daha sonra isə Ukraynada Sülh Korpusunda xidmət edib. Karyerası ərzində o, rus, Norveç, fransız, ərəb və ispan dillərini öyrənib. Diplomat bildirdi ki, həmçinin Azərbaycan dilini də öyrənəcəyinə ümid edir. "Təcrübəli və peşəkar bir diplomat olduğuna görə biz Erinə xüsusilə minnətdarıq".

Səfir müavini qeyd etdi ki, ABŞ-Azərbaycan münasibətlərində mühüm dövrüdür. Media təmsilçilərinə xitab edən diplomat "İllər ərzində bir çoxunuzu mühüm hadisələri işıqlandırmaq üçün dəvət etmişik. Xalqlarımız arasında anlaşmaya daha çox dəstək vermək üçün missiyamızda iştirak edin" deyib. Bildirib ki, COP29 yaxınlaşdıqca ABŞ rəsmiləri ilə müsahibələrin reallaşmasına köməklik göstəriləcək. Birlikdə işləmək üçün fərslərin dəyərləndiriləcəyini deyən diplomat ABŞ səfirliyinin jurnalistlər və liderlər üçün mühüm mübadilələrin həyata keçirilməsindən bəhs etdi: "ABŞ bütün dünyada jurnalistikanın mühüm işini dəstəkləyir və buna görə də biz müstəqil mediaya sərmayə qoymağa davam edəcəyik". Səfir müavini Azərbaycan media sektoruna gücləndirilməsi, ABŞ və Azərbaycan jurnalistləri, media nümayəndələri arasında körpülərin qurulması istiqamətindən səylərin davam etdiriləcəyini bildirdi.

Səfirliyin mətbuat ataşesi Erin Robertson çıxışında üç həftədir Azərbaycanda olduğunu deyib və səmimi qarşılanmaya görə təşəkkürünü bildirib. Qoşulduğu komandanın üzvlərinə xüsusi təşəkkürünü çatdıran xanım Robertson dedi ki, zəngin təəssüratları var, sanki Bakıda üç aydır işləyir. Mətbuat müşaviri qəbulda iştiraka vaxt ayırdığına görə media nümayəndələrinə və digər qonaqlara minnətdarlıq etdi.

Elşad PASASOY,
Musavat.com

Putinin emissarının Bakı səfərində əsas hədəf nə ola bilər? Niyə məhz indi? "Konfidensial fikir mübadiləsi" ifadəsinin sadə dilə tərcüməsi nədir?

Siyasi şərhçi Aydın Quliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Rusiya və Azərbaycanın xarici siyasət maraqlarının uzlaşdırılması yönündə atılan addımlar və əməkdaşlığın sıxlaşması, o cümlədən xarici işlər nazirinin müavininin Bakıya səfəri iki ölkə arasında bu gün geosiyasi maraqlar kontekstində əməkdaşlığın daha da gücləndirilməsi tələbinə, eləcə də əməkdaşlığın mövcud hüquqi bazasına söykənir. Xüsusilə də həm ikitərəfli formatda, həm çoxtərəfli əməkdaşlıq platformalarında xarici siyasətin koordinasiya olunması üzrə əvvəllər əldə edilmiş razılaşmalara sadiqlik ifadə olunması indiki vəziyyətdə, həm bölgədə, həm də dünya miqyasındakı vəziyyətə, eləcə də iki il əvvəl imzalan-

seslər İslam dünyasına öz təsirini göstərir. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan da, Rusiya da çoxmillətli, çoxkonfessiyalı ölkələrdir, bu ölkələrdə dini zəmində tolerant mühitin qorunub saxlanması üçün Yaxın Şərqdə başlanmış və gün-gündən gərginləşən vəziyyətin mənfi təsirlərini diqqətə almaq lazımdır. Sırr deyil ki, İsrail-ərəb, İsrail-Livan müharibəsinin dərinləşməsi müəyyən mənada İslam dünyasında bəzi tendensiyalara səbəb ola bilər. İkincisi, belədir ki, Cənubi Qafqaz bölgəsində son vaxtlar Qərb ölkələrinin aktiv fəaliyyəti hiss olunur. Bölgədə Qərbin və NATO-nun mövqelərinin gücləndirilməsi üçün açıq-aşkar çalışan Ermənistanla hərbi, siyasi, diplomatik dəstək var. Belə şəraitdə Qafqazda açıq şəkildə geosiyasi rəqabət geosiyasi qarşıdurmaya çevrilmək ehtimalına malikdir. Qərbin Ermənistan vasitəsilə bölgəyə dağıdıcı nüfuz etməsinin

də deyillər. Ancaq qərbyönlü siyasi qüvvələr və hakimiyyət qüvvələri kifayət qədər imkanlara malikdirlər. Belə bir şəraitdə Ermənistanın Qərblə əməkdaşlığı bu bölgədə qüvvələr balansını təhlükəli dərəcədə poza bilər. Bu şəraitdə Azərbaycanın və Rusiyanın daha sıx əməkdaşlığı bölgəmizə kənardan dağıdıcı müdaxilələrin zərərsizləşdirilməsində çox mühüm rol oynaya bilər".

Analitikin sözlərinə görə, digər tərəfdən, sırr deyil ki, artıq Qərb ölkələri Azərbaycan kimi Qafqazdakı sabit ölkəyə qarşı müəyyən ideoloji hücum və təbliğat planları üzərində işləyirlər. Belə bir şəraitdə Azərbaycanda sabitliyin pozulması Qərbin müəyyən dairələri üçün hədəfə çevrilib ki, bu da Rusiyanın maraqları çərçivəsində deyil. Ona görə də Rusiyanın hakimiyyət orqanlarının təmsilçilərinin səfərinin arxasında müəy-

+Almaniya, Mərkəzi Asiya ölkələri+Avropa Birliyi, Mərkəzi Asiya ölkələri+Çin, Mərkəzi Asiya ölkələri+ABŞ formatlarında müəyyən dialoqlar keçirilib. Təbii ki, bu görüşlər Mərkəzi Asiya ölkələrində anti-Rusiya ovqatını qızışdırmaq, bu ölkələri Qərbə tərəf döndərmək yolunda atılan silsilə addımların bir hissəsi sayılmalıdır. Mərkəzi Asiya bölgəsində radikal cərəyanların yayılması Qərbin planlarında olan gizli niyyətlərdən biridir. Perspektivdə məhz bu məsələ Azərbaycanı da, Rusiyanı da xeyli dərəcədə narahat edir. Ona görə də bunların qarşısını öncədən almaq üçün Azərbaycanın və Rusiyanın məhz bu istiqamətdə də fəaliyyətlərinin koordinasiya olunmasına önəyici addım kimi baxmaq lazımdır. O baxımdan Boqdanovla Hacıyevin görüşü konkret hədəfləri olan görüşlərdən biri sayıla bilər".

Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Bu rektor işdən çıxarılacaq

Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunun rektoru Azad Novruzov vəzifəsindən azad ediləcək.

Buna səbəb onun deputat seçilməsidir.

Azad Novruzov sentyabrın 1-də keçirilən növbədənəkar parlament seçkilərində Naxçıvan Ali Məclisinin deputatı seçilib. O, Ali Məclisdə 7 sayılı Xanlıqlar seçki dairəsini təmsil edəcək.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına görə, Ali Məclisin deputatları elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla, başqa ödənişli fəaliyyətlə məşğul ola bilməzlər.

Qeyd edək ki, Azad Novruzov 2020-ci ildə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunun rektoru təyin olunub.

Xatırladaq ki, bir neçə gün əvvəl Prezident İlham Əliyev Milli Məclisin deputatı seçilən Heydər Əsədovu vəzifəsindən azad edib.

Bir universitetin 9 əməkdaşı deputat seçilib

Naxçıvan Dövlət Universitetinin 9 əməkdaşı Ali Məclisin deputat seçilib.

Modern.az-ın məlumatına görə, onlara artıq mandatları təqdim olunub.

Universitetin deputat seçilən əməkdaşları aşağıdakılardır:

1. Bəhrüz Məmmədov - təbiətşünaslıq və kənd təsərrüfatı fakültəsinin dekanı;
2. Əziz Qasımov - şöbə müdiri;
3. Elmar Rzayev İqar oğlu - Universitet Xəstəxanasının baş həkimi;
4. Gülxarə Əhmədova - kafedra müdiri;
5. Arzu Abdullayev - sosial məsələlər və ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə prorektor;
6. Əli Həşimov - şöbə müdiri;
7. Emin Şıxəliyev - dosent;
8. Rauf Cəfərov - kafedra müdiri;
9. Xumar Məmmədova - universitetin elmi kitabxanasının direktoru.

Bir neçə gündür ki, yenə tələbələrin geyim məsələsi gündəmə gəlib. Belə ki, Azərbaycan Tibb Universitetinin müəllimi Nazxanım Nəzirbəy (Qasımov) təhsil ocağının həyatında tələbələrin fotosunu çəkib. Pedaqoq şəklində üzərinə "Bu geyimdə dərsə gələnlər dərsinə buraxılmır. Dekoltələr, yarımlar qırıq yubkalarını geyin. Həkimlik öncə dientologiyadan başlayır" sözlərini yazıb. Bundan sonra ictimaiyyət arasında geniş müzakirələr aparılıb. Kimisi müəllimi dəstəkləyib, bəziləri də müəllimin bu hərəkətini tənqid edib.

Ümumiyyətlə, tələbələrin xarici görünüşü ilə bağlı məsələlər zaman-zaman etiraz doğurub. Bundan əvvəl də ölkəmizdə universitetlərin tələbələrə "şortik geyinmək qadağandır", "saqqal saxlamaq olmaz", yaxud da "qızlar açıq-saçıq paltarlar geyinməsinlər" tipli qadağalar tətbiq etdiyinə şahid olmuşuq. Bu il Bakı Biznes Universitetində də bir qrup tələbə ilə rəhbərlik arasında gərginlik yaşanmışdı. Buna səbəb saqqal saxlayan oğlanların dərsə buraxılmaması olub.

Qeyd edək ki, "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 14.10-cu maddəsinə əsasən, Azərbaycan Respublikasında bütün təhsil müəssisələrində (dövlət ümumi təhsil müəssisələri istisna olmaqla) təhsilənlərin geyim formaları təhsil müəssisəsinin nizamnaməsi ilə müəyyən edilir.

Dövlət ümumi təhsil müəssisəsində təhsilənlərin geyim formaları "Ümumi təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq müəyyən edilir. Təhsil müəssisəsi aşkarlıq, şəffaflıq və demokratiklik prinsipləri əsasında bu qanuna, digər normativ hüquqi aktlara və öz nizamnaməsinə uyğun idarə edilir. Həmin qanunun 32.5-ci maddəsinə əsasən təhsil müəssisəsinin nizamnaməsinin tələblərinə riayət etmək, təhsil sahəsində qanunvericiliyin tələblərinə, etik normalara və təlim-tərbiyə prosesi ilə bağlı qaydalara əməl etmək təhsilənlərin vəzifəsidir.

Qanunvericiliyin tələbinə görəndüyü kimi, təhsilənlər təhsil müəssisəsinin nizamnaməsinin tələblərinə riayət etməlidirlər. Lakin qeyd edilən saç-saqqal, geyim və s. tələblərlə bağlı normativlər təhsil müəssisəsinin nizamnaməsində göstərilmişdir. Əgər nizamnamədə belə bir tələb qoyulmayıbsa, təhsil müəssisəsinin tələblərə müxtəlif qadağalar qoyması əsassızdır. Ekspertlər də günlərdir mövzu ilə bağlı bildirirlər ki, hər bir halda tələbələrə dress kod qaydaları ilə bağlı qoyulan qadağalar onların konstitusional və konvension hüquqlarını pozma-

Tələbə geyimi müzakirələri - qalmaqal bitmir

Ekspertlər hesab edir ki, universitetlər valideynlərlə danışmaq aparmalıdır; "Toyun toy geyimi var, təhsil ocağının da öz..."

malıdır. Təhsil müəssisəsinin qadağalarını hüquqa uyğun hesab etməyən tələbə bunu məhkəmədə mübahisələndirə bilər.

Təhsil eksperti Adil Vəliyev bizimlə söhbətdə qeyd edib ki, yaşından-başından asılı olma-yaq hər kəs getdiyi yerə uyğun geyinməlidir: "Toyun toy geyimi var, səyahət səyahət geyimi olmalıdır. Təhsil müəssisəsinə gələn tələbə də, müəllim də hara getdiklərini bildikləri üçün buna uyğun geyim seçməlidirlər".

Sosiooloq Mail Yaqub mövzu ilə bağlı "Yeni Məşavət"ə deyib ki, bu məsələdə üç baxış var: "Biz universitetlərdə Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən vahid geyim forması tətbiq etsək, mənə elə gəlir ki, bu, mümkün görünür, məqbul da deyil. Universitet hərbi poliqon deyil ki, orada biz vahid geyim forması tətbiq edək. İkinci variant isə biz universiteti başlı-başına buraxsaq, deyək ki, tələbələr hansı geyimdə istəyirlər gəlsinlər, vulqar, açıq-saçıq geyinsinlər. Bu yanaşma da yanlışdır. Çünki açıq-saçıq geyinən tələbələr dərsə maneçiliyi var. Mən özüm də universitetdə dərs deyirəm. Bununla da razı deyiləm. Üçüncü variant, universitet rəhbərliyi tərəfindən tələbələrə müəyyən xəbərdarlıqların edilməsidir. Bu da sərt şəkildə yox, müəyyən anlaşıma əsasında, mehribancasına edilməlidir. Sərt şəkildə olsa, məsələ hüquqi müstəviyə keçəcək. Tələbələr çağırılıb, söhbət et-

mək olar. Bura universitetdir, burada müəyyən şərtlərə əməl etmək lazımdır. Açıq-saçıq paltar geyinən tələbə dərsə maneçilik törədir və sairə. Onların valideynləri ilə də söhbət etmək olar. Mən bunun tərəfdarıyam".

Dünya təcrübəsindən danışan təhsil eksperti Kamran Əsədov deyib ki, tələbələrin geyim azadlığı ilə bağlı yanaşmalar müxtəlifdir: "Məsələn, ABŞ və Avropa: Avropa və ABŞ-da tələbələr ümumiyyətlə geyim azadlığına malikdirlər. Universitetlərdə tələbələrin geyim tərzini akademik prosesə müdaxilə etməyən müdaxilə, geyim azadlığı tam qorunur. Bu ölkələrdə tələbə hüquqları vacibdir və universitetlər yalnız çox spesifik hallar üçün geyim qaydaları təyin edə bilərlər (məsələn, laboratoriyada təhlükəsizlik üçün xüsusi geyim tələbləri).

Bəzi müsəlman ölkələrində isə tələbələrin geyimlərinə daha çox diqqət yetirilir. Məsələn, İran və Səudiyyə Ərəbistanı kimi ölkələrdə tələbələrin geyimləri ciddi şəkildə tənzimlənir və dini qaydalara uyğun olmalıdır.

Böyük Britaniya və Kanadada tələbələrin geyim tərzinə müdaxilə nadir hallarda baş verir. Yalnız müəyyən peşə sahələrində (məsələn, tibb və ya hüquq kimi) xüsusi geyim tələbləri var.

Tələbələrin geyimi tədrisin keyfiyyətinə birbaşa təsir etmir. Geyim daha çox şəxsi seçim və komfort məsələsidir. Ancaq bəzi hallarda çox diqqət çəkən geyimlər və ya qeyri-adekvat ge-

yimlər sinifdə diqqətin dağılmasına səbəb ola bilər. Bununla belə, əsas diqqət geyimdən çox tədrisin keyfiyyətində olmalıdır.

Geyim tərzini tələbənin özünü ifadə etmə formasıdır və tələbələrin fərdiliyini vurğulamağa imkan verir. Universitet mühitində isə tələbələrin azad və yaradıcı şəkildə özlərini ifadə etmələri vacibdir. Bəzi hallarda geyim tərzini akademik müzakirələrə və yaradıcılığa töhfə verə bilər.

Müəllimlərin tələbələri geyimlərinə görə tənqid etməsi nə hüquqi, nə də etik baxımdan uyğun hesab edilir. Təhsil prosesində müəllimin əsas vəzifəsi tələbənin akademik bacarıqlarını qiymətləndirmək və onları dəstəkləməkdir. Geyim tərzini isə şəxsi azadlıq və seçim məsələsidir. Müəllim yalnız o halda geyim barədə tövsiyə və ya xəbərdarlıq edə bilər ki, geyim tədris prosesinə ciddi şəkildə müdaxilə etsin və ya digər tələbələrə narahatlıq yaratsın.

Geyim azadlığı tələbələrin təhsil mühitində özlərini daha rahat və azad hiss etmələrinə kömək edir. Rahatlıq və psixoloji məmnunluq tədrisin keyfiyyətinə müsbət təsir göstərə bilər.

Geyim azadlığı tələbələrin fərdi və yaradıcı inkişafını dəstəkləyir. Bu, təhsil prosesində tələbələrin daha aktiv iştirak etməsinə və özlərini ifadə etmələrinə imkan yaradır.

Beləliklə, Azərbaycanda tələbələrin geyiminə müdaxilə hüquqi baxımdan məcburi deyil və universitetlərin belə bir səlahiyyəti yoxdur. Dünya təcrübəsində də bu məsələ daha çox tələbə azadlığı və şəxsi seçim kimi qəbul edilir. Geyim azadlığının tədrisin keyfiyyətinə birbaşa təsiri yoxdur, lakin tələbələrin özlərini rahat və azad hiss etmələri onların təhsil uğuruna müsbət təsir göstərə bilər. Müəllimlərin tələbələri geyimlərinə görə tənqid etməsi isə etik və pedaqoji prinsiplərə uyğun deyil".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Məşavət"

Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenski Rusiyanın Ukraynaya qarşı müharibəsinin çoxlarının düşündüyündən “daha tez başa çatacağına” inandığını deyib. O, müttəfiqləri Ukrayna ordusunu gücləndirməyə çağırıb.

“Qələbə planı Ukraynanın güclənməsidir. Ona görə də biz dostlarımızdan, müttəfiqlərimizdən bizi gücləndirmələrini xahiş edirik. Bu çox vacibdir”, - Zelenski qeyd edib. “Biz sülhə düşündüyümüzədən daha yaxıniq”, - Ukrayna başçısı “ABC News”ə müsahibəsində bildirib.

Qeyd edək ki, Ukrayna prezidenti ötən bazar günündən etibarən ABŞ-da rəsmi səfərdədir. O, Ağ Evə və prezidentliyə namizədlərə Ukraynanın “qələbə planını” təqdim etməyi planlaşdırır.

Xatırladaq ki, tanınmış ukraynalı telejurnalist Dmitri Qordon da az öncə efrdə müharibənin bu ilin sonunadək bitəcəyinə əminlik ifadə edib.

Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov isə Zelenskinin bəyanatına cavab olaraq deyib ki, xüsusi hərbi əməliyyat Rusiya öz məqsədlərinə çatana kimi başa çatacaq. Yəni maksimalist bir mövqe sərgiləyib.

Bəs savaş bitir, yoxsa dondurulur? ABŞ-dakı prezi-

Əgər Qərbdən yardımlar davam edəcəksə, prosesin bir qədər süni şəkildə uzadılması mümkündür.

Donald Trampın ABŞ-da prezident seçilməsi Ukraynaya Qərbin silah tədarükünün məhdudlaşdırılması demək olacaq. Prezident Zelenskinin “gizli qələbə planı” indiki mərhələdə daha çox öz publikasına hesablanmış addımdır. Çünki Ukrayna əhalisi də 2 il yarım davam edən savaştan bezib. Ölkəni platsdarma çevirənlər də ukraynalılara silah göndərməkdən beziblər.

İndiki mərhələdə Kiyev müharibənin dondurulmasına razılaşa bilməz. Kreml də ələ keçirdiyi əraziləri qaytarmaq istəməyəcək. Ukrayna çalışır ki, heç olmasa 2 il ərzində itirdiyi ərazilərin heç olmasa yarısını geri alsın. Putinin komandanlığındakı heyət də bununla razılaşırmır. Kursk istiqamətində Rusiya ordusunun vəziyyəti qismən düzəltməsi Ukraynanın işini bir qədər də çətinə salır. Əgər Kiyev müharibənin dondurulmasına razılaşa bilməz, bu o deməkdir ki, Kursk uğrunda hücumların yeni fazası baş verəcək və itirilən ərazilər Kursk istiqamətindən kompensasiya ediləcək. Bu da indiki məqamda ələ də inandırıcı görünür.

Ukrayna qüvvələrinin Kursk bölgəsindəki əməliyyatı 2022-ci ilin payızında Xarkov və Xersonda uğurlu əks-hücumdan sonra ən böyük ərazi irəliləyişi olmuşdu. Qərb ekspertləri ümidlənmişdilər ki, bu hadisə vəziyyəti dəyişəcək. Amma heç nə baş vermədi. Əksinə, bir həftə sonra rus ordusu genişmiqyaslı əks-hücumla başladı.

İndiki mərhələdə Qərb də Rusiya qarşısında “taym-aut” götürmək istəyir. Çünki Avropanın silah sənayesi də Rusiyanın qarşısında yorğun görünür. Amma bunun üçün Qərb Moskvanı “taym-aut” üçün razı salmalıdır. Deməli, Qərb Ukraynaya basqıları artıracaq ki, atəşkəsə razı olsun. Qərb ölkələrinin Ukraynaya verdiyi hərbi, siyasi və iqtisadi dəstək Putinin bu mü-

Zelenskidən sensasion anons - müharibə bitir, yoxsa...

Ukrayna prezidentinin “biz sülhə düşündüyümüzədən daha yaxıniq” mesajının arxasında nələr var?

haribəni qazanmasını çətinləşdirir və müharibə davam etdikcə Rusiya üçün daha çox xərc yaradır. Ona görə də hazırkı vəziyyətdə müharibənin bitməsi yalnız iki halda mümkündür. Birincisi, Rusiyanın müxtəlif ölkələrlə döyüş meydanını genişləndirərək Qərb ölkələri üçün müharibənin davam etdirilməsi xərclərini artırması, ikincisi isə Rusiyanın müharibəyə birtərəfli qaydada son verməsidir.

İndiki halda, ikinci səbəb inandırıcı deyil. Bu, Putin rejiminin birdefələk sonu ola bilər.

gətirmək üçündür. Həmin dəmir-beton anbarları yalnız ABŞ raketləri ilə dağıtmaq mümkündür. Amma hər iki tərəfi qane edir ki, desinlər dronlarla zərbə endirilib. Çünki ABŞ-ın Rusiyanın dərinliklərini vura bilən silahlarının Ukraynaya verilməsinə dair Rusiya qarşısında öhdəliyi var. Məncə, bu öhdəlik qarşılığında Rusiya Ukraynanın bezi ərazilərindən çıxdı. Hazırda ya tərəflərdən biri ciddi şəkildə məğlub olmalı, ya da siyasi böhranla üzləşməlidir ki, sülh əldə etmək mümkün olsun. İndiki halda sülh əl-

Vasili Nebenzya

Rusiyadan müharibəni bitirməyin daha bir şərti

Ukraynaya qarşı açıq işğalçılıq müharibəsi aparan Rusiya müharibəni bitirməyin daha bir şərtini açıqlayıb. “Azpolitika” xəbər verir ki, Rusiyanın BMT-dəki daimi nümayəndəsi Vasili Nebenzya Təhlükəsizlik Şurasının Ukrayna üzrə iclasında deyib ki, Qərb “Kiyev rejimi” şəkildə olan “xərçəng”in sülh yolu ilə aradan qaldırılmasına imkan verməyə, Rusiya Ukraynaya qarşı müharibəni davam etdirəcək.

Eyni zamanda Nebenzya, həmişəki kimi, qətiyyətlə utanmadan Rusiyanın Ukrayna xalqına həmişə hörmət etdiyini və onu “qardaş xalq” hesab etdiyini deyib.

Maraqlıdır ki, Rusiya həm “qardaş xalqı” qırmaqda davam edir, həm də həmin xalqın azad seçkilərdə seçdiyi hakimiyyətin məhvini tələb edir: “Əgər Qərb düşərgəsi xərçəng şişi olan indiki Kiyev rejimindən sülh yolu ilə xilas olmağa imkan verməyə, Vaşinqtonun və onun satəllitlərinin geosiyasi və iqtisadi mülahizələri hələ də bu ölkənin (Ukraynanın) xilasından daha vacib olsa, əgər sülhə nail olmaq üçün başqa yolumuz yoxdursa, o zaman onun vəzifələri hərbi yolla həll olunana qədər xüsusi hərbi əməliyyatımızı davam etdirəcəyik”.

Rusiyanın daimi nümayəndəsi iddia edir ki, Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenski Qərb ölkələrini Rusiya ilə müharibənin birbaşa iştirakçısı olmağa məcbur etməyə çalışır. Onun sözlərinə görə, Ukrayna öz hərəkətləri ilə dünyanı “üçüncü dünya müharibəsinin uçurumuna itələmək” istəyir. Nebenzya BMT Təhlükəsizlik Şurasının iclasını Vladimir Zelenski üçün “konsert meydançası” adlandırır.

BMT Təhlükəsizlik Şurasının iclasında çıxış edən Zelenski deyib ki, Rusiyanın Ukraynaya qarşı müharibəsini “danışmaqla bitirmək mümkün deyil, hərəkətə keçmək lazımdır”.

qalib gəlməsidir, hansı ki, indibu da mümkün deyil. Daha bir variant Rusiyada hakimiyyətin dəyişməsi və yeni hakimiyyətin müharibəni dayandıraraq Ukraynanı tərk etməsi ola bilər. Yeni müharibənin bitməsi ilə bağlı bir çox versiyalar mümkündür. Ancaq indiki şərtlərdə müharibənin bitməsi üçün müvafiq şərtlər yerinə oturmuyub. ABŞ-da iki aydan sonra olacaq seçkinin nəticələri, əlbəttə, Ukrayna savaşına təsir edə bilər. Lakin seçkinin nəticələrini indidən təxmin etmək mümkün deyil, doğrudur, Harrisin şansı daha yüksəkdir. Fikrimcə, ABŞ, ümumiyyətlə, müharibənin nəzarətdən çıxmasını istəmir. Ukrayna müharibəsi ilə bağlı ABŞ və Rusiyanın indiki haki-

miyyətinin yavaşması təxminən eynidir. Hər ikisi Ukrayna müharibəsinə məhdud hərbi əməliyyat kimi qiymətləndirir. Çünki müharibənin geniş miqyas alması bütün Avropanı bürüyən fəlakətə çevrilə və uzaq perspektivdə Rusiya və Qərbin böyük qarşıdurmasına, Çin-Rusiya ittifaqına apara bilər. Buna görə də amerikalılar bu müharibənin hazırkı tempdə davam etməsi və Rusiyanın zamanla “yorulub” çəkilməsini istəyirlər, ya da ən azı zəifləməsinə. Rusiya da oxşar formada böyük, geniş miqyaslı müharibə istəmir. Ona görə də hələlik yaxın perspektivdə münəqişənin köklü həllini gözləmirəm”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

dent seçkisinin yekuna mümkün təsiri olacaqmı?

Siyasi təhliliçi Sona Əliyeva Qərbdən gələn yardımlar davam edərsə, bu savaşın süni şəkildə bir müddət də uzadıla biləcəyini düşünür: “Ukraynada baş verən savaşın bu tezliklə sona çatması payızın ilk günlərində ələ də inandırıcı görünür. Düşünürəm ki, indiki mərhələdə bu, Kiyevin Kreml qarşısında hədə və həmlə gedişidir. Amma Birləşmiş Ştatlardakı seçkilərdən sonra vəziyyət dəyişə bilər. Əgər demokratlar bu seçkidə qalib gələrsə, Rusiya-Ukrayna savaşını bir qədər də yubadılacaq. Əksi baş verərsə, yeni respublikaçıların nümayəndəsi dövlət başçısı kürsüsündə əyləşərsə, o zaman vəziyyət tamamilə fərqli rəqursda inkişaf edəcək. Yəni savaş bir gecə sabaha qarşı qəfil yekunlaşa bilər.

İndiki mərhələdə Ukraynanın əlindəki silahlar dekabrın əvvəlinə qədər döyüşləri aparmağa imkan yaradacaq.

Birinci səbəb isə indiki məqamda realığa daha yaxındır. Daha dəqiq ifadə eləsək, müharibənin bitməsi ABŞ-dakı noyabr seçkilərindən sonra daha da aydınlaşacaq”.

Ədalət, Hüquq və Demokratiya Partiyası sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı ABŞ-ın seçkilərdə qədər problemi həll etmək üçün çalışdığını qeyd etdi: “Ukrayna prezidenti Zelenskinin sülh planından son günlər danışması birbaşa ABŞ-ın maksimalist planıdır, sonradan geri çəkilmələr güzəşt olacağına hesablanmış addımdır. Biz müharibənin ilk günündən də demisdik ki, son-da ABŞ Ukraynanı güzəştə getməyə məcbur edəcək. Tərəflər öz müttəfiqləri ilə birlikdə müharibədən yorulur. Ukraynanın müttəfiqləri çalışacaqlar ki, Rusiya da indiki maksimalist mövqeyindən geri çəkilsin, Ukraynaya deyəcəklər ki, Rusiyanı sakitləşdirmək üçün ərazi güzəştinə getsin. Son günlər Rusiyanın silah anbarlarının vurulması Rusiyanı yola

çatmaz görünür. Peskovun açıqlamasına gəlincə isə, Rusiya ilk gündən tələb edib ki, Ukrayna NATO-ya inteqrasiyadan birmənalı şəkildə imtina etməlidir. Putin özü də bunu dəfələrlə şərt kimi səsləndirib. İndiki vəziyyətdə ABŞ bütün gücü ilə çalışır ki, ölkədə keçiriləcək prezident seçsinə qədər problemi həll etsinlər. Əgər Tramp prezident seçilsə, o zaman Ukraynanın daha da ağır günləri başlayacaq. Daha çox Rusiyanın şərtləri qəbul oluna bilər. Çünki Trampa Putinin çox yaxın münasibətlərinin olması heç kimə sirr deyil. Hətta Trampın Rusiya agentlərinin açıqlamalarını da görmüşük”.

Tanınmış siyasətçisi hesab edir ki, Ukrayna münəqişəsinin bitməsi üçün nə hərbi, nə də siyasi şərait mövcud deyil: “Müharibənin bitməsi üçün Rusiyanın qüvvələrini Ukraynadan çıxarması lazımdır. Bu isə hazırda real deyil. İkinci variant isə Rusiyanın

156 dərmanın qiymətinin yuxarı həddi təsdiqləndi

Tarif (qiymət) Şurasının 25 sentyabr 2024-cü il tarixində növbəti iclası keçirilib və müvafiq qərarlar qəbul edilib.

Tarif Şurası xəbər verir ki, yeni dövlət qeydiyyatına alınan 156 dərman vasitəsinin qiymətinin yuxarı həddi təsdiq edilib, 50 dərman vasitəsinin qiymətinin yuxarı həddi aşağı salınıb və etibarlı təchizatın təmin olunması məqsədilə 24 dərman vasitəsinin qiymətinin yuxarı həddində Nazirlər Kabinetinin 2015-ci il 3 iyun tarixli 209 nömrəli Qərarı ilə təsdiq olunmuş Qaydalara və Tarif (qiymət) Şurasının 2015-ci il 21 iyul tarixli Qərarı ilə təsdiq edilmiş Təlimata uyğun olaraq dəyişikliklər aparılıb.

Ticarət adı, farmasevtik forması, təsiredici maddəsinin adı, dozası, ticarət qablaşdırması, miqdarı, istehsal ölkəsi nəzərə alınmaqla, qiymətlərinin yuxarı həddi təsdiq edilmiş dərman vasitələrinin tam siyahısı Tarif (qiymət) Şurasının rəsmi internet saytında yerləşdirilib.

Qərar 1 oktyabr 2024-cü il tarixindən qüvvəyə minəcəkdir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 3 aprel tarixli 197 nömrəli Qərarı ilə qeyri-əhali istehlakçılarının istilik təchizatı xidmətinin tarifləri dövlət tənzimlənməsindən çıxarılıb. Bu xidmətlərin tarifləri "Azəristiliktəchizat" ASC ilə müqavilə əsasında müəyyən ediləcəkdir. Bununla əlaqədar Şuranın 24 noyabr 2011-ci il tarixli 4 nömrəli Qərarı Nazirlər Kabinetinin müvafiq Qərarına uyğunlaşdırılıb.

Mərkəzi Bank 4 təşkilata lisenziya verib

Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) "Greentek Group" MMC-yə və "Payriff" QSC-yə elektron pul təşkilatı, "Fizza Pay" və "Kabox" MMC-lərə isə ödəniş təşkilatı fəaliyyətini həyata keçirmək hüququ verən lisenziya verib.

Bu barədə "Report" AMB-yə istinadən xəbər verir. Məlumatla görə, lisenziya "Ödəniş xidmətləri və ödəniş sistemləri haqqında" Qanuna əsasən verilib.

"Ödəniş xidmətlərinin göstərilməsi üçün lisenziyanın əldə edilməsinə dair müraciət etmiş digər təşkilatların qiymətləndirilməsi hazırda davam edir", - deyərək AMB bəyan edib.

AMB bundan əvvəl "A-Solutions", "United Payment", "Modenis", "PashaPay", "Mobile Payment Solutions", "Paysis", "PulPal" və "K Group" MMC-lərə, "GoldenPay" ASC-yə və "Mpay" QSC-yə elektron pul təşkilatı, "Token Azərbaycan", "Global Innovations", "Drakaris", "Multi Solutions", "M.A.X Sistemləri Pilyus" və "Cibpay" MMC-lərə ödəniş təşkilatı, "Azərikard" MMC-yə isə elektron pul təşkilatı və ödəniş sistemi operatoru kimi fəaliyyət göstərmək hüququ verən müddətsiz lisenziyalar verib. Beləliklə, bu sahədə lisenziyası olan təşkilatların sayı 21-ə çatıb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin göstərişinə uyğun olaraq gələn ildən minimum əmək haqqı yenidən artırılacaq və Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin təklifləri noyabrın 1-dək təqdim edəcəyi gözlənilir. İctimaiyyət arasında kimlərin maaşlarının artırılacağı ilə bağlı suallar verilməkdədir. Minimum əməkhaqqındakı gözlənilən artım özəl sektora da şamil olunacaqmı?

İqtisadçı millət vəkili Vüqar Bayramov bildirib ki, minimum əməkhaqqındakı gözlənilən artım yalnız aşağı maaş alanlara şamil edilmir: "Eləcə də vahid tarif cədvəlinin (VTC) bütün pillələri üzrə əməkhaqlarında artımları təmin edəcək. Belə ki, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən sahələrdə çalışan işçilərin aylıq tarif (vəzifə) maaşları da minimum əmək haqqı məbləğindəki dəyişikliyə uyğunlaşdırılaraq artırılır.

İqtisadiyyatın fərqli sahələrində çalışan və dövlət qulluqçusu statusu olmayan vətəndaşlarımızın əməkhaqları VTC əsasında dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilir. Vahid Tarif Cədvəlində maaşlar 19 dərəcə üzrə müəyyən edilir. Minimum əməkhaqqının gözlənilən artımı praktik olaraq bütün dərəcələr üzrə artımlara səbəb olacaq. Bu zaman əmək haqqının minimum səviyyedən az və çox olması xüsusi önəm daşıyır.

Gözlənilən artımlar həmçinin özəl sektoru da əhatə edir. Çünki gələn ilin əvvəli üçün gözlənilən minimum əmək haqqı artımları mülkiyyət növündən asılı olmayaraq bütün sektorlarda çalışan və aşağı maaş alan işçiləri əhatə edir. Yeni heç bir sektorda minimum əmək haqqı məbləğindən aşağı maaş ödənilə bilməz".

Qeyd edək ki, 2024-cü il yanvarın 1-i vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında maddi məlumatlara əsasən, 1741,8 min nəfər olmuş, onlardan 899,1 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət sektorunda, 842,7 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorunda fəaliyyət göstərib.

Muzdlı işləyənlərin 19,1 faizi təhsil, 18,6 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 13,0 faizi sənaye, 8,4 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 6,5 faizi tikinti, 6,4 faizi dövlət idarəetməsi və müdafiə; sosial təminat, 4,3 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,7 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 3,4 faizi kənd təsərrüfatı, meşə

Minimum əməkhaqqında 15 faiz artım gözlənilir

Minimum əmək haqqı artırılır, özəl sektorda çalışanlar faydalana biləcəkmə?

təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,1 faizi maliyyə və sığorta fəaliyyəti, 14,5 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul olublar.

2023-cü ilin ilkin məlumatlarına əsasən ölkə iqtisadiyyatında muzdlı çalışan işçilərin orta aylıq nominal əmək haqqı əvvəlki ilə nisbətən 11,2 faiz artaraq 933,8 manat olmuşdur. İqtisadiyyatın mədənçixarma sənayesi, maliyyə və sığorta fəaliyyəti, peşə, elmi və texniki fəaliyyət, eləcə də informasiya və rabitə sahələrində orta aylıq nominal əmək haqqı daha yüksək olub.

2024-cü ilin yanvar-iyul aylarında isə ölkə iqtisadiyyatında muzdlı çalışan işçilərin orta aylıq nominal əmək haqqı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 8,3 faiz artaraq 1002,4 manat olub.

İqtisadiyyatın mədənçixarma sənayesi, maliyyə və sığorta fəaliyyəti, peşə, elmi və texniki fəaliyyət, informasiya və rabitə, eləcə də nəqliyyat və anbar təsərrüfatı sahələrində orta aylıq nominal əmək haqqı daha yüksək olub.

İqtisadçı Xəlid Kərimli mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "Dövlət minimum əməkhaqqını artırır. Dövlətin özəl sektorun əməkhaqlarına müdaxiləsi yalnız minimum əmək haqqının artırılması ilə mümkündür. O minimalı təyin edir ki, bundan aşağı əmək haqqı təyin etmək

olmaz. Dövlət özəl sektora tapşırıq verə bilməz, min manat alan şəxsi min yüz manat deyə bilməz. Amma dövlət deyə bilər ki, 345 manat minimum əmək haqqını, misal üçün, 400 manatdan verməli-sən. Dövlət bunu deyə bilər. Dövlətin vahid tarif cədvəli var, orada minimum əmək haqqı ən aşağıdadır. Dövlət minimum əməkhaqqını artırıqda digərlərinin də əmək haqqını artırmış olur, proporsionala uyğun olaraq. Yəni digərləri də vahid tarif cədvəli ilə əmək haqqı alırsa, bundan təsirlənir. Amma özəl sektorda belə bir məcburiyyət və məhdudiyyət yoxdur. Özəl sektorun öz işidir, işçini hansı əmək haqqı ilə təmin edir. Bir şərtlə ki, birincisi əməkhaqqından vergilər vermiş olsun, ikincisi də minimum əməkhaqqından aşağı verməmiş olsun. Özəl sektor üçün işçi də material kimidir, onu əmək bazarından alır. Əmək bazarı onu məcbur edir ki, onu ucuz, yoxsa baha versin".

Ekspert əlavə edib ki, minimum əməkhaqqının artımının dolayı təsirləri qaçılmazdır: "Nəzərə almalıyıq ki, özəl sektorda da minimum əmək haqqı alanlar varsa, minimum əmək haqqından yüksək maaş alanların da maaşını artırmağı məcbur deyil. Amma işçiləri rəqləşdirən özəl şirkətlərdə bu amil onları

məcbur edir ki, bir az yüksək maaş alanın da maaşını artırırsın. İkinci məqam. Dövlət təsirlər nə ola bilər. Dövlət əsas iş verənlərdən biridir. Bazarda 900 min işçi dövlətdə işləyir, təqribən bir o qədər də özəl sektorda işləyir. Dövlət öz işçilərinin maaşlarını artıranda avtomatik olaraq əmək bazarına da təsir edir. Amma bu bir qədər zaman alır. Burada avtomatik yox, iqtisadi rıçaqlar işə düşür. Dövlət daha çox maaş verdikcə özəl sektor da işçini daha baha almaq məcburiyyətində qalacaq. Amma inzibati şəkildə dövlət yalnız öz işçilərinin minimum əməkhaqları ilə bağlı qərar verə bilər.

İşçinin qiyməti o zaman qalxır, daha çox maaş alır ki, ona əmək bazarı daha çox tələb var. Özəl sektorun işçiyə yazığı gəldiyi üçün yox, çörək bahalaşmış deyərək maaşını artırmır. İşçi tapa bilmərsə, işçi bahalaşsın, o zaman maaşları artırır. Özəl sektorda qərar vermək budur. Fikrimcə, minimum əmək haqqı 15 faiz artacaq. Ən son minimum əməkhaqları 2023-cü il yanvarın 1-də qalxmışdı. Ölkədə 8.8 faiz inflyasiya müşahidə edildi. Bu il də 4 faiz gözlənilir. 2024-cü ildə dəyişiklik olmadı. Düşünürəm ki, hökumət maddi, maliyyə imkanlarını, özəl sektorun da imkanlarını nəzərə alaraq minimum əməkhaqlarında maksimum 15 faiz artım olacaq".

□ **Afaq MİRƏVİQ,**
"Yeni Müsavat"

Bu gün Azərbaycan futbolunun flaqmanı "Qarabağ" yeni futbol formatı olan UEFA Avropa Liqasının Liqa mərhələsində ilk oyununa çıxacaq. Rəqib isə İngiltərənin "Tottenham" klubudur. Görüş Londonda, Bakı vaxtı ilə saat 23:00-da başlayacaq.

Qarşılaşma FIFA referisi fransalı Villi Delajoda tapşırılıb. Ona Ervan Finjan və Filip Jan köməklik göstərəcək. Dördüncü hakim funksiyasını Tomas Leonard yerinə yetirəcək. VAR-da Benua Miyo, AVAR-da Alan Kicas əyləşəcək.

İlk görüşdən gözlənilən və komandamızın şansları barədə ən müxtəlif fikirlər, proqnozlar səslənir. Xüsusilə oyun idarəçiliyinin Ermənistanın "böyük bacısı" Fransa'nın referisinə tapşırılması ciddi narahatlıq doğurmaqdadır. "Qarabağ"ın növbəti ədalət-sizliklə üzləşə biləcəyi yöndə də ehtimallar irəli sürülür. İstənilən halda görüşü fransız hakimlərin idarə etməsinin neqativ tərəfi var. Ümid edək ki, hakim amilinin oyunun nəticəsinə təsiri olmayacaq.

Qeyd edək ki, "Qarabağ"ın UEFA Avropa Liqasının Liqa mərhələsindəki rəqibləri Niderlandın "Ayaks", İngiltərənin "Tottenham", Yunanistanın "Olimpiakos", İsveçin "Malmö", Norveçin "Budyo Qlimt", Rumıniyanın FCSB və İsveçin "Elfsborg" komandalardır.

Liqa mərhələsində 36 klub çıxış edəcək. 8 turdan sonra ilk 8 yeri tutan komandalar 1/8 finala, 9-24-cü yerlərdə qarşılaşanlar isə pley-offa yüksələcəklər. Digər 12 iştirakçı çıxışını başa vuracaq.

"Qarabağ"ın prezidenti Tahir Gözəl İngiltərədə "Tottenham"-ə qarşı keçirəcəkləri UEFA Avropa Liqasının Liqa mərhələsinin 1-ci tur oyunu ilə bağlı klubun rəsmi saytına açıqlama verib.

Klub rəhbəri ölkə çempionunun ardıcıl 11-ci dəfə avrokubokların əsas mərhələsində mübarizəyə başlayacağını vurğulayıb: "İlk oyunumuz futbolun vətəni sayılan İngiltərədə keçiriləcək. Dünyanın ən güclü futbol liqasının İngiltərə Premyer Liqası olduğuna heç kim şübhə etmir. Bu çempionatda öz sözünü deyə bilən, adlı-sanlı bir rəqiblə qarşılaşacağıq. "Tottenham" təkə matçın deyil, bütövlükdə Avropa Liqasının favoritlərindən sayılır. Amma komandamızın hər bir futbolçusuna, heyətin hər bir üzvünə inanıram. Onlar belə güclü rəqiblərlə görüşlərdə həmişə qəhrəman kimi mübarizə aparıblar. Londondakı görüşün nəticəsindən asılı olmayaraq, futbolçularımızın meydanda vuruşacağına, sonadək mübarizə aparacağına inanıram. Bu, hələ ilk oyundur, qarşıda daha uzun yol qət edəcəyik".

Klub prezidenti avrokubokların bu ildən yeni formatda keçirilməsinə də toxunub: "İlk dəfə avrokubokların əsas mərhələsi yeni formatda keçirilir. Ardıcıl 10 dəfə mübarizə apardığımız qrup mərhələsini Liqa mərhələsi

Bu gün Londonda, saat 23:00-da... - gözlər "Qarabağ" da

"Tottenham" təkə matçın deyil, bütövlükdə Avropa Liqasının favoritlərindən sayılır

əvəz edib. Bu, daha çox oyun, daha uzun mərhələ, daha geniş turnir cədvəli deməkdir. Həmin adət etdiyi 4 komandalı cədvəli 36 klubun yer aldığı siyahı əvəz edir. Bu, azarkeşlərə daha böyük maraq, həyəcan gətirəcək. Komandamızın da öncəki turnirlərdə olduğu kimi, yenə azarkeşlərinə həyəcanla yanaşı, sevinc bəxş etməyə, məzmunlu və əzmkar oyunu ilə hər kəsi sevincdirməyə çalışacağına inanıram. Liqa mərhələsində bacardığımız qədər yüksək yerlər üçün mübarizə aparacaq, paralel olaraq Premyer Liqa və Azərbaycan kubokundakı titulumuzu qorumağa çalışacağıq. "Qarabağ" azarkeşlərinə hər üç turnirdə sevinc bəxş etmək, klubumuzun adını daha yüksəklərə daşımaq üçün hər şey edəcəyik. Artıq hey-

tə yeni transferlər də qoşulub və azarkeşlərimiz Liqa mərhələsində daha güclü "Qarabağ" görəcek".

Tahir Gözəl "Tottenham"-lə keçiriləcək görüşü stadiondan izləyəcəyini, bu vacib görüşdə komandanın yanında olacağını qeyd edib: "Liqa mərhələsindəki ilk oyunda komandamızın yanında olacağam. Londondakı görüşə komandamla yollanacağam və matçı stadiondan izləyəcəm. Biz bir komandayıq. Hər birimiz inanırıq ki, futbolun vətənləri üçün mübarizə aparacaq, paralel olaraq Premyer Liqa və Azərbaycan kubokundakı titulumuzu qorumağa çalışacağıq. "Qarabağ" azarkeşlərinə hər üç turnirdə sevinc bəxş etmək, klubumuzun adını daha yüksəklərə daşımaq üçün hər şey edəcəyik. Artıq hey-

"Qarabağ"ın sabiq futbolçusu Artim Şakiri QOL.az-a verdiyi müsahibədə "Qarabağ" - "Totten-

hem" kimi komandalar yaratdıqları imkanlardan maksimum yararlanırlar, rəqib səhvini bağışlamırlar. "Qarabağ"ın da qol şanslarından necə yararlanacağı həlledici amil olacaq. Ümid edək ki, bu dəfə "köhlən atlar"ın futbolçuları daha sərrast olacaqlar. Belə olsa, Londonda həmin gecə sükut olacaq".

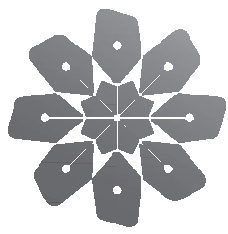
İdman mütəxəssisi Kənan Məstəliyev fransız hakimlərdən hər şey gözləyir: "Çətin olacaq. Dünyanın heç bir klubu "Tottenham" səfərinə rahat gözlə baxa bilməz, oradan rahat xalla dönəcəyini deyə bilməz. "Qarabağ"ın da işi asan deyil. Londondakı bütün komponentlərdə bizdən üstündür. Üstəlik, İngiltərə Premyer Liqasındakı sürət, intensivlik, gərginlik və rəqabət bizdən bundan sonra bəlkə heç vaxt olmayacaq. Dolu tribunalar, ulduzlarla dolu heyətə qarşı 90 dəqiqədə Qurban Qurbanovun yetirmələri ancaq bəxtə ümid edə bilərlər. Bəxt, yüksək konsentrasiya, səbr və ələ düşənlərdən maksimum istifadə etmək belə oyunlarda həlledici amildir. Ancaq bunlar olacağı halda biz nədənsə danışa biləcəyik. Fiziki və atletik hazırlığı çox yüksək olan "Tottenham"-lə rəqibi yorma mübarizəsinə girmək ağılsızlıq olar. Öz şansımızı gözləməliyik. Rəqib çox yüksək pressing nümayiş etdirsə də, müdafiədə boşluqlar verə bilər. Qapı ilə müdafiə xətti arasında məsafələri çox olur. Belə olan halda, "Qarabağ" sakitcə top gəzdirməli, ani uzun ötürmə ilə Juninyonu qapıcı ilə sürətli görüşə göndərməlidir. Başqa mexanizm yoxdu. Ümumilikdə, xal ümidimiz çox aşağıdır. Hakime gəlincə, bu matçda ən çətin işimiz rəqiblə olacaq. Ədalət təmsilçisi bu ikili mübarizəyə müdaxilə etməməli, özündən "fokus" çıxartmamalıdır. Amma fransızlardan nə desən, gözləmək olar".

İdman mütəxəssisi Kənan Məstəliyev fransız hakimlərdən hər şey gözləyir: "Çətin olacaq. Dünyanın heç bir klubu "Tottenham" səfərinə rahat gözlə baxa bilməz, oradan rahat xalla dönəcəyini deyə bilməz. "Qarabağ"ın da işi asan deyil. Londondakı bütün komponentlərdə bizdən üstündür. Üstəlik, İngiltərə Premyer Liqasındakı sürət, intensivlik, gərginlik və rəqabət bizdən bundan sonra bəlkə heç vaxt olmayacaq. Dolu tribunalar, ulduzlarla dolu heyətə qarşı 90 dəqiqədə Qurban Qurbanovun yetirmələri ancaq bəxtə ümid edə bilərlər. Bəxt, yüksək konsentrasiya, səbr və ələ düşənlərdən maksimum istifadə etmək belə oyunlarda həlledici amildir. Ancaq bunlar olacağı halda biz nədənsə danışa biləcəyik. Fiziki və atletik hazırlığı çox yüksək olan "Tottenham"-lə rəqibi yorma mübarizəsinə girmək ağılsızlıq olar. Öz şansımızı gözləməliyik. Rəqib çox yüksək pressing nümayiş etdirsə də, müdafiədə boşluqlar verə bilər. Qapı ilə müdafiə xətti arasında məsafələri çox olur. Belə olan halda, "Qarabağ" sakitcə top gəzdirməli, ani uzun ötürmə ilə Juninyonu qapıcı ilə sürətli görüşə göndərməlidir. Başqa mexanizm yoxdu. Ümumilikdə, xal ümidimiz çox aşağıdır. Hakime gəlincə, bu matçda ən çətin işimiz rəqiblə olacaq. Ədalət təmsilçisi bu ikili mübarizəyə müdaxilə etməməli, özündən "fokus" çıxartmamalıdır. Amma fransızlardan nə desən, gözləmək olar".

Ona görə də böyük klublarla oyunda daim kiçiklər əziyyət çəkir. Təbii ki, "Tottenham"-lə oyunda hakimlərin meydan sahiblərinə simpatiya bəsləyəcəyi şübhəlidir. Amma fransız hakimlərin məhz buna görə "Qarabağ"ın oyununa təyin edildiyini düşünmürəm. UEFA istəsə, bunu fransız yox, türk hakimlərin də əli ilə edə bilər. Üstəlik, o fransızların "Qarabağ"ı qarşı aşırı ədalətsiz davranacağına da düşünmürəm. Bilirsiniz, Fransa hökuməti erməniperəstdir. Yeni hazırda öz maraqları naminə erməniperəstdirlər, ermənilərdən vəsi-tə kimi istifadə edirlər. Amma deyək, fransızların da belə olduğunu iddia etmək olmaz. Bəlkə də, fransızların 70 faizi Ermənistan adlı dövlətdən bixəbərdir, o cümlədən "Qarabağ"ın oyununa təyinat alan hakimlər də.

Ancaq bu hakimlər UEFA-nın yazılmamış qaydasına əməl edəcəklər, meydan sahiblərinə simpatiya bəsləyəcəklər. Oxşar qayda pozuntusuna görə "Qarabağ"ın oyunçusuna sarı və ya qırmızı vərəqə göstərilir,

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Gənc nəslin milli mənlilik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi

Qarabağ Universiteti nəhayət ki, fəaliyyətə başladı. 1154 gənc tələbəliyini azad Qarabağda, Xankəndidə yaşamaq şansı qazanıb. Gənclər arasında yüksək bal toplayanlar çoxdur. Universitetin rektoru Şahin Bayramov bildirib ki, tələbələr 101 nəfəri 600-dən yuxarı bal toplayıb. 385 tələbə isə 500-dən yuxarı bal toplayıb.

Qarabağ Universitetinə qəbul olanlar üçün 470 orta baldır. Hazırda ali məktəbdə 27 ixtisas üzrə tədris həyata keçirilir. Gələn il incəsənət və turizm fakültələri Şuşada fəaliyyət göstərəcək. Xankəndidə yerləşən əsas binada isə tibb fakültəsi açılacaq. Universitetin Aqrar fakültəsi isə Xocalıda açılacaq.

Tələbələr jurnalistlərə açıqlamalarında universitet-

universitetin açılması, yalnız təhsil sahəsində deyil, eyni zamanda iqtisadi, sosial və mədəni inkişafda da mühüm mərhələdir: "Qarabağ Universitetinin yaradılması ilə bağlı gözləntilərdən biri müasir təhsil standartlarına uyğun mühitin təmin edilməsidir. Tələbələr keyfiyyətli təhsil alması, innovativ düşüncə tərzinin formalaşması və dünya standartlarına uyğun ixtisaslaşma

Qarabağ Universiteti gənclərə nə vəd edir?

Xankəndidəki təhsil ocağı yeni üfüqlər açacaq, regionun inkişafında mühüm rol oynayacaq və ölkənin təhsil sistemində yenilik gətirəcək...

cəkdə iş tapmaqda kömək edər. Müxtəlif sahələrdə mütəxəssislərin dəvət edilməsi tələbələrə əlavə bilik və bacarıqlar qazanmaq imkanı verəcək. Tələbələrin tədqiqat layihələrini maliyyələşdirmək və müvafiq resurslarla təmin etmək elmi araşdırmaların inkişafına dəstək olacaq. Gənclərin cəmiyyətin inkişafında aktiv rol alması üçün sosial layihələrə cəlb edilməsi, onların sosial məsuliyyət hissini artıracaq".

diyyat, mühəndislik, sosial elmlər kimi müxtəlif ixtisasların açılması, tələbələrin maraqlarına uyğunlaşma imkanı verəcək. Aparıcı müqayisələrə görə deyilənlər ki, Qarabağ Universitetinin digər universitetlərdən fərqləri çoxdur. Qarabağ bölgəsinə xüsusi diqqət yetirərək, yerli mədəniyyətin və dəyərlərin öyrənilməsi, müasir tədris metodlarının tətbiqi və texnologiyaların inkişafı, tələbələrin cəmiyyətə xidmət etməsi üçün

“Ev tapşırıqları asan olmalı və azaldılmalıdır” - ekspert

“Dərs yükünün ağırlığı, mürəkkəb və əhəmiyyətsiz ev tapşırıqları, müəllimlərin tələb etdikləri test və digər vəsaitlərin çoxluğu təhsilimizin əsas problemlərindən biridir. Bu gün bəzi məktəblərdə şagirdlər ev tapşırıqları ilə ələ yükləyirlər ki, hətta onların ali təhsilli valideynləri belə bu qəliz tapşırıqların həllində övladlarına kömək edə bilmirlər. Müəllimlər deyir ki, ev tapşırığının məqsədi dərs zamanı keçilən yeni mövzunun daha yaxşı mənimsənilməsi və yadda saxlanmasıdır. Fikrimcə, proqram materialı əsasən dərs prosesində mənimsənilməlidir, evə isə bu materialın hafizədə möhkəmləndirilməsinə xidmət edən konkret tapşırıqlar verilməlidir”.

Bu fikirləri Bakupost.az-a açıqlamasında təhsil eksperti Nadir İsrailov bildirib.

Onun sözlərinə görə, ev tapşırıqları mahiyyət etibarilə şagirdlərin təlimə marağını artırmalı, idraki inkişafına müsbət təsir göstərməlidir. Müəllim mövzuya aid olan asan tapşırıqlar verərək şagirdi oxutdura bilər.

Nadir İsrailov qeyd edib ki, şagirdlər bütün mövzu və mətnlərin hamısını sinifdə öyrənməlidir. Çünki təhsil məktəbdə verilir: “Şagirdlərə daha çox tapşırıq verildikcə, onlarda öyrənməyə həvəs qalmayacaq və olan meyl də itəcək”.

N.İsrailovun dediyinə görə, təəssüf ki, bizim məktəblər hələ ki ev tapşırıqlarından imtina etməyə tam hazır deyil: “Nə qədər ki, şagirdlərimizə mövzunu məhz dərsdə tam mənimsətməyi öyrənməmişik, ev tapşırığının verilməsinə hər hansı bir qadağa qoya bilmərik? Bu proses mərhələli şəkildə həyata keçirilə bilər. İlk mərhələ isə dərs keyfiyyətini yüksəltmək yolu ilə tapşırıqların həcmi və ağırlıq dərəcəsini azaltmaqdan ibarət olmalıdır. Bir sözlə, hələ ki dərsi dərsdə öyrənmək, evdə isə yüngülcə təkrarlamaq olar”.

Cırılmış dərsliklər problemi

Suraxanı rayonundakı 89 nömrəli tam orta məktəbin valideyni dərsliklərin yarasız olmasından şikayətçidir. O, bu barədə Bakupost.az-a müraciətində bildirib. “Qızım 7-ci sinifdə oxuyur. Kitablار pis gündədir. Vərəqləri tökülür. Bu dərsliklərlə şagirdlər nə öyrənsinlər?”, - deyərək valideyn vurğulayıb.

Məsələ ilə bağlı Bakı şəhəri üzrə Təhsil İdarəsindən bildirilib ki, 2024-2025-ci tədris ilinə hazırlıq çərçivəsində məktəblərin tələb məktubuna əsasən, təhsil müəssisələri uyğun sayda yeni dərslik komplektləri ilə təmin olunub:

“Hər hansı səbəbdən şagirdlərə verilmiş dərsliklərin dəyişdirilməsi zərurəti yaranarsa, bununla bağlı məktəb tərəfindən müvafiq qaydalara uyğun olaraq operativ tədbirlər görülür. Qeyd edək ki, dərsliklərin qorunub saxlanması və normal istifadəsi baxımından təhsil müəssisələri ilə yanaşı, istifadəçilərin də məsuliyyəti nəzərdə tutulur. Dərsliklər hər 4 (dörd) ildən bir yenidən çap olunaraq şagirdlərin istifadəsinə verilir. Bu müddət ərzində həmin dərsliklər müvafiq qanunvericiliyin tələblərinə əsasən, qorunub saxlanılmalı, şagirdlər tərəfindən dərsliklərə qayğı ilə yanaşılmalıdır. Bu istiqamətdə təhsil müəssisələrində valideynlərin iştirakı ilə mütəmadi olaraq maarifləndirmə tədbirləri keçirilir”.

də yaradılan şəraitdən razılıq edirlər.

561 balla Qarabağ Universitetinin ingilis dili müəllimi ixtisasına qəbul olan Nəcibə Əliyeva “Report”-a bildirib ki, təhsil ocağında hər cür şərait var. “Universitetin yataqxanası genişdir, bu da bizim üçün geniş üstünlük yaradır. Qrup yoldaşlarımızla daha çox vaxt keçiririk. Hər gün bir yerdə universitetə gəlib-gəlirik, fikir mübadiləsi aparırıq”.

Yeni dövrün tələblərinə uyğun qurulan universitetin qarşıdakı dövrdə ən müasir standartlara cavab verəcəyi gözlənilir.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Qarabağ Universiteti bölgənin inkişafına, gənclərin təhsilə və mədəni irsinə böyük töhfələr verməyi hədəfləyir. Ekspert qeyd edib ki, bu

da gözləntilərdən biridir. Universitetin beynəlxalq əlaqələrinin genişlənməsi, tələbələrin mübadilə proqramları vasitəsilə xarici ölkələrdə təhsil alması imkanı da ön plandadır.

Universitetin açılış mərasimində təqdim olunan müasir infrastruktur, tələbələrə rahat və funksional təhsil mühiti yaratmaq məqsədini güdür. Müasir tədris otaqları, geniş kitabxana, müasir laboratoriyalar və istirahət zonaları, tələbələrin təhsil alması və istirahət etməsi üçün ideal şəraiti təmin edir. Bu cür imkanlar tələbələrin daha səmərəli öyrənmələrini və kreativ düşüncə tərzinin inkişafına zəmin yaradır. Qarabağ Universiteti yerli və beynəlxalq şirkətlərlə əməkdaşlıq edərək, tələbələrə praktik təcrübə imkanı yaratmalıdır. Bu, onların iş bazarına hazırlığını artırır və gələ-

K.Əsədov Qarabağ Universitetinin gənclərə geniş perspektivlər vəd etdiyini vurğulayıb: “Innovativ düşüncə tərzinin formalaşması, müasir texnologiyaların inteqrasiyası və beynəlxalq müstəvidə tanınma imkanları universitetin əsas üstünlüklərindəndir. Burada tələbələr öz istedadlarını inkişaf etdirə biləcəklər, fərqli mədəniyyətlərlə tanış ola biləcəklər və global müstəvidə fəaliyyət göstərmək üçün zəruri bilikləri qazınacaqlar. Ölkə Prezidenti tərəfindən burada yaradılmış şərait yeni perspektivlər vəd edir. Belə ki, Qarabağ Universitetinin inkişaf perspektivləri xarici tələbələrin qəbulunu artırmaq, universitetin beynəlxalq imicini gücləndirmək məqsədini güdür. Müxtəlif sahələrdə tədqiqatların aparılması, bölgənin elmi potensialını artırmağa yönəlib. İqtisadi

layihələrin həyata keçirilməsi və s. Qısa müddətdə görülmə işlərə görə deyilənlər ki, Qarabağ Universiteti bölgənin gənclərinə bir sıra üstünlüklər təqdim edir: müasir və peşəkar təhsil alaraq, gələcəkdə iş bazarında daha rəqəbatqabiliyyətli olma imkanı; tədqiqatlar vasitəsilə elmi biliklərin artırılması; sosial layihələrdə iştirak edərək, cəmiyyətin inkişafına töhfə vermək. Beləliklə, Qarabağ Universiteti, gənclərə yeni üfüqlər açacaq, regionun inkişafında mühüm rol oynayacaq və ölkənin təhsil sistemində yenilik gətirəcək. Bu universitetin gələcək inkişafı yalnız tələbələrin deyil, eyni zamanda cəmiyyətin də rifahına böyük töhfələr verəcək. Qarabağ Universiteti Azərbaycan təhsil sisteminin müasir tələblərinə cavab verərək regionun intellektual inkişafına zəmin hazırlayır”.

Azərbaycan hökuməti baş nazir Əli Əsədovun sədrliyi ilə 2025-ci il üzrə dövlət büdcəsinin və icmal büdcənin layihələri və sonrakı üç il üçün icmal büdcənin, 2025-ci il və sonrakı üç il üzrə iqtisadi və sosial inkişaf konsepsiyası və proqnoz göstəricilərini müzakirə edib. İclasda çıxış edən baş nazir Əli Əsədov bildirib ki, "Büdcə sistemi haqqında" Qanuna müvafiq olaraq, 2025-ci il dövlət və icmal büdcə layihələri və növbəti üç il üçün icmal büdcənin göstəriciləri, sosial-iqtisadi inkişaf proqnozlari Nazirlər Kabinetinə təqdim edilib.

Baş nazirin sözlərinə görə, global miqyasda artan gəsiyasi gərginliklərə, beynəlxalq əmtəə bazarlarında volatil qiymətlərə və dünya ölkələrində borc və büdcə kəsirinin artmasına baxmayaraq, ölkəmizdə makroiqtisadi və maliyyə sabitliyi təmin olunub: Cari ilin ötən dövrü ərzində əlverişli xarici mühit və "2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiya"sının uğurlu icrası nəticəsində ölkədə iqtisadi aktivliyin davam etməsi, o cümlədən qeyri-neft-qaz sektorunun bütün sahələrində müsbət artım tempi müəyyən edilmişdir.

8 ayda Ümumi Daxili Məhsul 4,3 faiz artıb, o cümlədən qeyri-neft sektorunda 7,0 faiz, qeyri-neft sənayesində isə 7,8 faiz artım qeydə alınıb. Hazırda ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 73 milyard dolları ötür. Bu göstərici cari ilin sonuna gözlənilən ÜDM-in 100 faizi deməkdir və xarici dövlət borcunu 14 dəfəyə yaxın üstələyir".

Ə.Əsədovun sözlərinə görə, 1 sentyabr tarixinə Azərbaycanın birbaşa xarici dövlət borcu 5,3 milyard dollar olmaqla ÜDM-in 7,5 faizini təşkil edib. Eyni zamanda dünya üzrə ərzaq məhsullarının qiymətlərinin nisbətən azalaraq sabitləşməsi və bunun idxal qiymətlərinə təsiri, valyuta bazarında tarazlığın qorunması və manatın nominal effektiv məzənnəsinin möhkəmlənməsi inflyasiyanın aşağı səviyyədə olmasını şərtləndirib. 2024-cü ilin 8 ayında orta illik inflyasiya 1,3 faiz, illik inflyasiya isə 3,5 faiz olub".

Ə.Əsədov bildirib ki, 2025-ci il və növbəti üç il əhatə edən Orta müddətli Xərclər Çərçivəsi mövcud xarici və daxili makroiqtisadi mühit, büdcə siyasətinin əsas istiqamət və hədəfləri, büdcə qaydasının hədəfləri və makroiqtisadi proqnozlar nəzərə alınmaqla hazırlanıb: "Növbəti il və orta müddətli dövr üçün budcə siyasəti bir sıra əsas çağırışlar nəzərə alınmaqla müəyyən edilib. Bunlar "2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiya"sında nəzərdə tutulan tədbirlərin həyata keçirilməsi; Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpası, yenidənqurulması, ölkə iqtisadiyyatına reintegrasiyası və ərzaqların Böyük Qayıdışın təmin edilməsi; Ölkənin hərbi-müdafiə qabiliyyətinin və təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi; Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Programında nəzərdə tutulan tədbirlərin icrası; Əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və rifah halının yaxşılaşdırılması üçün əlavə sosial dəstək paketi; Dayanıqlı iqtisadi artımın dəstəklənməsi, makroiqtisadi sabitliyin və büdcə dayanıqlılığının təmin olunmasıdır".

Hökumət 2025 planlarını açıqladı: İki milyon vətəndaşı əhatə edəcək

Əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və rifah halının yaxşılaşdırılması üçün əlavə sosial dəstək paketi hazırlanır

ri-neft iqtisadiyyatının real artım tempinin 5 faizi üstələməsinə nail olunması, habelə kənd təsərrüfatı və qeyri-neft sənayesi kimi sahələrin bu artıma töhfəsinin yüksəlməsi üçün lazımi tədbirlər görülməkdir.

Yaxın günlərdə qəbul olunaçağı gözlənilən "Su ehtiyatlarından səmərəli istifadəyə dair Milli Strategiya" 2024/2040-cı illəri əhatə etməklə ölkədə su ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi, idarə edilməsi və çirklənməsinin qarşısının alınması, dəniz suyunun duzsuzlaşdırılması, suvarma sistemlərinin modernləşdirilməsi, habelə Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının su ehtiyatlarından istifadə sahəsində tədbirləri nəzərdə tutur.

2025-2028-ci illər ərzində "Səhiyyə", "Sosial müdafiə və sosial təminat", "Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət" bölmələrinin islahatlarına cəlb edilməsi nəzərdə tutulur. Bir sözlə, büdcə vəsaitlərinin qənaətlili, təyinatı üzrə istifadəsinə nəzarət və səmərəlilik gücləndiriləcək.

Vergi Məcəlləsində investisiya mühitinin və sahibkarlıq fəaliyyətinin təşviq edilməsi, sahibkarlıq subyektlərinin vergi yükünün azaldılması, vergi nəzarəti mexanizminin və vergi-gömrük inzibatiçiliğinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində islahatlar davam etdiriləcək.

Dayanıqlı iqtisadi artım üçün makroiqtisadi sabitliyin və büdcə dayanıqlılığının təmin olunmasıdır".

Hökumət başçısının dediyinə görə, 2025-2028-ci illərdə makro-fiskal çərçivənin parametrləri büdcə qaydasının orta müddətli lövbərlərinə və Dövlət Neft Fondunun aktivlərinin dayanıqlı səviyyədə saxlanılmasına əsaslanaraq hazırlanıb.

Növbəti ilin büdcə hesablamalarında neftin qiyməti 70 dollar götürülüb. Bu hesablamalara əsasən, 2025-ci ildə dövlət büdcəsinin gəlirləri 36 milyard 616 milyon manat, xərcləri isə 39 milyard 667 milyon manat proqnoz edilir. Dövlət büdcəsi kəsirinin ÜDM-ə nisbəti 2,4 faiz təşkil edəcək: "Makroiqtisadi proqnozlara əsasən, 2025-ci ildə Ümumi Daxili Məhsulun 3,5 faiz, qeyri-neft sektoru üzrə 4,9 faizlik real artım tempi proqnozlaşdırılır. Orta müddətli dövrdə isə qeyri-neft sektoru üzrə ÜDM-in artım tempi 5 faiz proqnozlaşdırılır.

Orta müddətli perspektivdə neft-qaz sektorunda hasi-

latın azalması ilə artım tempinin zəifləməsi fonunda qeyri-neft iqtisadiyyatının inkişafı əsas hədəflərdən biridir".

Qeyd edək ki, Milli Məclisin yeni tərkibdə ilk iclasında çıxış edən Prezident İlham Əliyev 2025-ci ildə minimum əmək haqqı və pensiyaların

mühüm istiqamətlərindən olan azad olunan ərzaqların bərpasına 2020-ci ildən başlayaraq 2024-cü il də daxil olmaqla dövlət büdcəsindən 17,5 milyard manata yaxın vəsait ayrılıb. 2025-ci ildə bu istiqamətə daha 4 milyard manat ayrılması nəzərdə tu-

ludur.

Ə.Əsədov onu da bildirib ki, Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafa dair beş milli prioritetindən biri "Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi" kimi müəyyən edilib. Bu səbəbdən 2025-ci ildə iqlim dəyişikliyi üzrə ayrılmış büdcə vəsaitləri də daxil olmaqla bütövlükdə yaşıl büdcə xərclərində 16 faizdən çox artım nəzərdə tutulub.

Azərbaycanda keçiriləcək COP29-un təşkilatı işlərindən danışan baş nazir dediyinə görə, hökumət üzvlərinin çoxu müvafiq Təşkilat Komitəsinin üzvləridir: "Bütün hökumət üzvləri rəhbərlik etdikləri nazirlik və digər qurumların üzvlərinə düşən tapşırıqların icrasına şəxsən cavabdehdir. Bu istiqamətdə sıx və əlaqəli şəkildə işləməlidirlər".

Hökumət başçısı nəzərdə tutulan vəzifə və öhdəlikləri qeyd edib: "Global bazarlarda baş verən hadisələr və çağırışlar nəzərə alınmaqla, ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, özünüteminat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması, idxalın özəvləşdirilməsi və ixrac coğrafiyasının şaxələndirilməsi prioritet istiqamət kimi diqqət mərkəzində saxlanılacaq.

Dövlət investisiyalarının effektivliyinin artırılması, özəl investisiyaların təşviqi və dövlət-özəl sektor tərəfdaşlığının inkişafı istiqamətində işlər davam etdiriləcək, bu çərçivədə vergi güzəştlərinin verilməsi dəstəklənəcək.

Orta müddətli dövrdə qey-

əsaslanmaqla Azərbaycanda iqtisadi artım və inflyasiya ilə bağlı proqnozlarını yaxşılaşdırırlar. Bunlardan biri olan Asiya İnkişaf Bankına görə, cari ildə ölkəmizdə 2,7 faizlik iqtisadi artım qeydə alınacaq. Bankın aprel hesabatında bu rəqəm 1,2 faiz idi. Bu isə

Bankın analitikləri qeyd edirlər ki, yaxşılaşmanın əsas amilləri qeyri-neft sektorunun artımı, dövlət xərclərinin artması və investisiya fəallığının güclənməsi olub.

2024-cü ilin birinci yarsında qeyri-neft iqtisadiyyatının artımı 6,9 % təşkil edib, karbohidrogen sektoru isə daha müəvazə nəticə - 0,6 faizlik artım göstərib. Eyni zamanda qaz hasilatının 3,4 faiz artması neft hasilatının 4,9 faiz azalmasını kompensasiya edib. Nəticədə iqtisadi artım 2023-cü ilin birinci yarsındakı 0,5 faizdən 2024-cü ildə 4,3 faizə qədər sürətlənib. Kənd təsərrüfatında isə əksinə, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının azalması səbəbindən artım 3,4 faizdən 0,2 faizə qədər yavaşlayıb.

AİB həmçinin qeyd edir ki, investisiyaların əhəmiyyətli artımı tikintidə artım tempinin 2023-cü ilin birinci yarsındakı 9,2 faizdən cari ildə 18,4 faizə qədər ikiqat artmasına səbəb olub. Xidmət sahəsində artım 1,6 faizdən 6,1 faizə yüksəlib ki, bu da 15,4 faiz artım göstərən nəqliyyat sektorunun inkişafı ilə dəstəklənib.

ADB ekspertləri müsbət dinamikanın ilin sonuna qədər davam edəcəyini gözləyirlər ki, bu da 2024 və 2025-ci illər üçün proqnozlara yenidən nəzərdən keçirilməsinə səbəb olub.

Bank həmçinin Azərbaycanda inflyasiya gözləntilərini kəskin azaldıb. AİB ekspertlərinə görə, 2024-cü ildə Azərbaycanda 2,1 faiz (aprel hesabatında 5,5 faiz), 2025-ci ildə isə 3,8 faiz (6,5 faiz).

Q DÜNYA SAKIT, "Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 174 (8547) 26 sentyabr 2024

S
e
n
t
y
a
b
r

"Qadınları aldatmamaq üçün" 61 yaşlı indoneziyalı 88 dəfə evlənir

Abah Kaan qadınları aldatmaq istəmədiyini iddia edir. Doğma Mahalengkada yaşayan 61 yaşlı Abah Kaan "Playboy Kralı" və ya Kaan baba ləqəbini aldı. Bütün rayonda bu kişi cümləşmə sevgi və adət-ənənələrə sadiqliyi ilə məşhurdur: əgər aşiq olsa mütləq toy edəcək. Özü də etiraf edir ki, şəhərlidir, amma sevdiyi qadınla yalnız qanuni nikahda ehtiraslara qapılmaq istəyir, deyir valideynləri onu belə böyüdüblər.

Baba Kaan həyatı boyu 87 dəfə evlənib. İndi isə o, 88-ci evliliyinə hazırlaşır. Onun seçdiyi dul qadınlardır. Kaan artıq onunla evli idi (86-cı dəfə). Ancaq indoneziyalı Casanovanın dediyinə görə, qadın hələ də ona aşiqdir. Ona görə də yenidən bir araya gəlməyə qərar veriblər.

İlk dəfə Çipendvey kəndində doğulan Caan cəmi 14 yaşında iken ailə qurub, gəlininin isə 16 yaşlı tamam olub. Kişi xətrəliyi ki, gəncliyində pis xasiyyətli idi, ona görə də gənc arvadı iki ildən sonra boşanmaq istəyib. Demək olar ki, bütün evlilikləri keçici idi. Ən uzun ailə münasibətləri 24 il, ən qısa isə cəmi bir həftə davam edib. Kaan baba əlavə edir ki, 87 evlilik 87 fərqli qadına bərabər deyil. Boşandıqdan sonra bəzi arvadlarla yenidən münasibətə girdi. Beləliklə, bir qadınla üç-dörd dəfə evlənməli olub. Seçilmiş 87 qadından 46-sı ilk dəfə evlənib, 41-i isə dul qalıb.

Ancaq Abah Kaan tarixində hər şey o qədər də sadə deyil. "TribunNews"un indoneziya nəşrinin jurnalistləri müəyyən ediblər ki, Kaan baba bütün bu müddət ərzində heç bir rəsmi vətəndaş nikahına girməyib. Onun adı heç vaxt nikah qeydlərində görünmür.

"Wi-Fi" ı günəş işığı ilə əvəz edən texnologiya hazırlanır

Kral Abdulla Elm və Texnologiya Universitetinin alimləri "Wi-Fi" texnologiyasına alternativ kimi istifadə oluna bilən ağıllı pəncərələr yaradıblar. Smart şüşə-

lərdən (DLS) biznes mərkəzləri və digər ofis binaları kimi böyük pəncərəli idarələrdə üçün nəzərdə tutulub. Ağıllı şüşələrin mühüm üstünlüyü aşağı enerji istehlakıdır - "Wi-Fi"-routerlərin 5-20 vattına qarşı bir vatt. Bununla belə, onların da böyük çatışmazlığı var - günəş işığı olmadığı gecə vaxtı onlar yararsız olacaq.

Qadın göyün yeddinci qatında ana oldu

Təyyarənin sənişinləri 10 min metr yüksəklikdə qadının doğuşunu qəbul edib...

"Bütün sənişinlər və ekipaj üzvləri qadını təbrik edib, təyyarə Yere eniş edəndə isə onu hava limanının əməkdaşları qarşılayıb..." ABŞ-dan olan bir qadın Dominikan Respublikasına yollanıb və uçuş zamanı gözlənilmədən 10 min metr yüksəklikdə uşaq dünyaya gətirib.

21 yaşlı Kendriya Roden hamiləliyin 32-ci həftəsində olub və yaxın zamanlarda uşaq dünyaya gətirəcəyini gözləməyib. O, ailəsi ilə birgə səyahətə yollanıb və təyyarədə 26 yaşlı bacısı Kendalinin yanında əyləşib. "Kendriya yolboyu yerində rahat əyləşə bilməyib və uzun müddət bunu bürüzə verməyib, nəhayət, özündə nəse baş verdiyini etiraf edib", - Kedali danışib. Uçuşdan 34 dəqiqədən sonra məlum olub ki, Kendriyada doğuş sancıları başlayıb. Onun bacısı dərhal ekipaj üzvlərini çağırıb, onlar tibbi təhsili və ya xüsusi verdişləri olan sənişinlər axtarmağa başlayıb.

Neticədə doğuşu qəbul etməyə hazır olan dörd nəfər qadın köməyinə gəlib. Onu təyyarənin arxasına aparıblar, orada 20 dəqiqədən sonra o, oğlan uşağı dünyaya gətirib. Oğlana Skaylen adı verilib. Bütün sənişinlər və ekipaj üzvləri Kendriyanı təbrik edib, təyyarə Yere enəndən sonra isə onu hava limanının əməkdaşları qarşılayaraq xəstəxanaya aparılmasını təşkil edib.

Körpə dünyaya vaxtından əvvəl gəldiyinə görə, o, intensiv terapiya şöbəsində dörd gün keçirməli olub. Ananın sözlərinə görə, oğlunun ABŞ-da doğulmadığına görə hansı vətəndaşlığı alacağı barədə narahat olub. ABŞ səfirliyi dəqiqləşdirib ki, Skaylenin anası kimi Amerika vətəndaşlığı olacaq.

Yeddi ay komada olan qadın sağlam uşaq dünyaya gətirdi

Altı həftəlik hamilə ikən qəzaya düşən 23 yaşlı qadın yeddi ay sonra sağlam uşaq dünyaya gətirib. Hadisə Hindistanın Bulandşəhr şəhərində baş verib. Bildirilir ki, motosikldə qəzaya düşən qadın debilliqə təxmindən baxından çoxsaylı xəsarət alıb. Sonradan beynində beş əməliyyat keçirən hindistanlı sağ qalsa da, bir daha özünə gəlməyib.

Müayinə zamanı qadının bətnindəki uşağın sağlam olduğu üzə çıxıb. Zərərçəkənin əri bunu biləndən sonra hamiləliyin davam etməsi barədə qərara gəlib. O, arvadının yanında olmaq üçün işini tərk edib. Yeddi ay sonra uşaq dünyaya gəlib, ancaq qadın hələ də komadan ayılmayıb. "Hazırda deməyə sözüm yoxdur. Nə edəcəyimi və yaşamağa necə davam edəcəyimi bilmirəm. Hər şey dalana dirənib", - deyərək körpə qızın atası deyib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Döş qəfəsindən çıxarılan insan ürəyi qısa müddət döyünə bilir. Çünki onun özünün xüsusi elektrik sistemi var və ətraf mühitdən elektrik ala bilər.
- * Mədə turşusu o qədər güclüdür ki, bədən hər 3-4 günə tamamilə yeni selikli qışa yaranır.
- * İnsan burnu 50 min qoxunu ayırıb yadda saxlaya bilər.
- * İnsan saatda 160 km sürətlə asqırır. Bəlkə də daha çox.
- * Qan damarlarının ümumi uzunluğu 96 min kilometrdir. Bu da ekvator xəttini iki dəfədən artıq fırlanmağa bərabərdir.
- * İnsan bədəni gündə yük maşınının 32 km məsafə qət edə biləcəyi qədər enerji istehsal edir.
- * İnsan gözü o qədər həssasdır ki, aydın gecədə səmaya baxsa, Andromeda görmək olar. Yeni gözlər ən bizə yaxın və 2,5 milyon işıq ili uzaqda yerləşən qalaktikada zəif rəngli ləkələri ayırd edə bilər.
- * İnsan xoruldayan zaman 80 destibel gücündə səss çıxarır. 85 destibeldən yuxarı səs insan sağlamlığı üçün təhlükəlidir.
- * Heyronlar saatda 240 kilometr sürətlə signal ötürürlər.
- * İnsanın ürək ritmləri və mimikası qulaq asdığı musiqidən asılı olaraq dəyişir.
- * Yatmayanda insan beyni bir lampa üçün kifayət edəcək qədər elektrik enerjisi istehsal edə bilər.
- * İnsan sümüyü poladdan möhkəmdir. Belə möhkəmliyə baxmayaraq sümüklərin 31 faizi sudan ibarətdir.
- * İnsan gözü kamera kimi qiymətləndirilsə, o, 576 meqapiksel olar. Müqayisə üçün deyək ki, ən güclü fotoaparət olan Mamiya DSLR da bu rəqəm 80 meqapikseldir. Ən yüksək rəqəmə malik cihazın qiyməti isə 34 min dollardır.
- * İnsan gözü 10 min rəngi seçə bilər.
- * Əgər insan DNT-ni açmaq mümkün olsa 16 milyard km-lik zəncir yaranardı. Bu isə Yerdən Plutona və əks istiqamətdə olan məsafə qədərdir.
- * İnsan yaddaşı 1 kvadrillion bit informasiya saxlaya bilər.
- * İnsan ürəyi orta ömrü ərzində 1,5 milyon barel qan vurur - bu 200 dəmiryol sisteminin doldurmağa yetir.
- * İnsan orqazmı saatda 180 milyon qırmızı qan hüceyrəsi yaradır.
- * Normal hamiləlik 9 ay davam edir. Lakin qeydiyyata alınan ən uzunmüddətli hamiləlik 375 gün, yəni 12,5 ay davam edib.
- * Hamiləlik zamanı ananın hər hansı orqanı zədələnsə, döl bu orqanın bərpası üçün kök hüceyrə ötürür.
- * Bir addım atmaq üçün 200 əzələ işləməlidir.
- * Göbəkdə 1458 yeni bakteriya növü aşkarlanıb.
- * Kosmosda astronomlar 5 sm daha uzun olurlar.
- * Bir hüceyrədə 6 milyard DNT spirali var.
- * İnsan həyatının 1/3 yuxuda keçirir.
- * İnsan iki ay qidasız qala bilər.
- * Dil dad reseptorları olan yeganə orqan deyil. Bu reseptorlar mədədə, bağırsaq traktında, mədəaltı vəzdə, beyində də var.
- * Oksigensiz 5-10 dəqiqə qalmaq olar. Bundan sonra beyin hüceyrələri məhv olmağa başlayacaq.
- * Beyinin 60 faizi yağdan ibarətdir.
- * Fobiya əcdadların geni ilə gələ bilər.
- * İnsan beyni bəzi informasiyalı unudur. Beyin bunu özünü yüklənmədən qorumaq üçün edir.

Kürt yatan toyuq narkotik "yumurtladı"

Türkiyənin Konya şəhərində Narkotik Cına-yətləri ilə Mübarizə Şöbəsinə bir ünvanda narkotik maddə tapıldığı barədə məlumat daxil olub. Polis qrupu şübhəli evdə axtarış əməliyyatı keçirib və maraqlı halla qarşılaşıb. Belə ki, evdə kürt yatan toyuğun altından yumurta yerinə narkotik maddə çıxıb. Polis toyuğu qaldıraraq torbalarda narkotik aşkar edib. Evdə aparılan ətraflı axtarış zamanı isə 824 qram metamfetamin, 38 narkotik həb, iki elektron tərəzi, bir sənədsiz tapança və 11 min 100 TL ələ keçirilib. Şübhəli şəxslər polis bölməsindəki əməliyyatlardan sonra məhkəməyə çıxarılıblar. Onlar həbsxanaya göndəriliblər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500